

Khóa luận tốt nghiệp

Đề tài : Mô hình thư viện trường học thân thiện và việc triển khai tại một số trường tiểu học trên địa bàn các quận thành Hà Nội PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do lựa chọn đề tài:

“Giáo dục không chỉ kết thúc ở một thời điểm trong cuộc sống, đó là một hành trình tiếp diễn với chúng ta hàng ngày trong cuộc sống.”

(Thomas Powell)

Hành trình ấy bắt đầu ngay từ khi chúng ta nhận thức được thế giới xung quanh; mỗi ngày, mỗi giờ chúng ta lại thu nhận, khám phá những biến đổi của thế giới xung quanh, tìm cách thay đổi nó để phù hợp với cuộc sống của con người. Xã hội càng phát triển văn minh và hiện đại, càng đòi hỏi con người sự nhanh nhạy và phản ứng kịp thời với công nghệ - kỹ thuật tiên tiến, để bước dài, bước nhanh vượt trước thời đại. Để làm được điều đó, chúng ta cần trang bị tri thức và niềm đam mê lớn. Các thư viện đặc biệt là hệ thống các thư viện trường học đã và đang đẩy mạnh công tác hoạt động của mình nhằm đem đến cho bạn đọc nguồn thông tin - tri thức vô giá ấy.

Đối tượng bạn đọc nhỏ tuổi luôn được quan tâm trước nhất, bởi lẽ các em là những “chủ nhân tương lai của đất nước” việc giáo dục định hướng nhân cách, đời sống tâm hồn các em là trách nhiệm của gia đình, nhà trường và toàn xã hội. Trong đó thư viện đóng vai trò quan trọng như một người bạn gần gũi với các em, giúp các em được thư giãn, giải trí sau mỗi giờ học căng thẳng và học hỏi được nhiều điều lý thú.

Trong những năm gần đây, thị trường sách báo ngày càng đa dạng, phong phú cả về nội dung và hình thức. Điều đó khiến cho các bậc phụ

huynh và các em học sinh phải bối rối vì không biết nên chọn loại sách nào.
Có không ít bộ truyện tranh đang xuất hiện trên thị trường chỉ phục vụ nhu

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

1

Khóa luận tốt nghiệp

cầu giải trí tức thời, tính giáo dục cũng như yếu tố thẩm mỹ còn hạn chế. Trong khi đó nhu cầu đọc sách của các em hiện nay dường như đã bị bão hòa trước sự xâm lấn của các hình thức giải trí hiện đại khác. Chính vì vậy, thư viện nói chung và thư viện trường học nói riêng cần thực hiện tốt các chức năng, nhiệm vụ của mình để hấp dẫn, thu hút bạn đọc đến với thư viện và mang sách đến gần bạn đọc.

Trên thế giới đã triển khai và áp dụng nhiều mô hình thư viện mới mẻ, đem lại hiệu quả cao và dễ sử dụng đối với bạn đọc như: thư viện xanh, thư viện thân thiện, ... Đây là những mô hình thư viện rất được bạn đọc quan tâm và thu hút bạn đọc đến sử dụng thư viện. Mục tiêu của mô hình thư viện trường học thân thiện là xây dựng cho các em học sinh thói quen đọc sách và tình yêu sách ngay từ các cấp học nhỏ nhất.

Ở nước ta hiện nay, Bộ VH-TT-DL đã phối hợp cùng với Hội thư viện Việt Nam phát động phong trào thi đua “xây dựng thư viện thân thiện” trong cả nước. Các thư viện cả ở Trung ương và địa phương đã nhiệt tình hưởng ứng. Đặc biệt thư viện trường học đã tăng cường đẩy mạnh triển khai mô hình mới nhằm tạo cho các em một môi trường học tập năng động, một sân chơi bổ ích và hơn hết là một nơi để các em thỏa sức sáng tạo và tưởng tượng.

Từ những điểm nêu trên cho thấy đề tài ***“Mô hình thư viện trường học thân thiện và việc triển khai tại một số trường tiểu học trên địa bàn các quận nội thành Hà Nội”*** là đề tài có ý nghĩa và cần thiết trong việc nghiên cứu thư viện nói chung cả về lý luận và thực tiễn.

Trong số những trường tiểu học đã áp dụng triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện tại Hà Nội, do thời gian có hạn, tôi đã lựa chọn nghiên cứu và tiến hành khảo sát 03 trường là Trường tiểu học Gia Thụy -

Tham khảo miễn phí các tài liệu khác tại luanvantot.com

Long Biên - Hà Nội, Trường tiểu học Lý Thường Kiệt - Đống Đa - Hà Nội

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

2

Khóa luận tốt nghiệp

và Trường tiểu học Nguyễn Trãi - Hà Đông - Hà Nội. Lý do tôi tiến hành nghiên cứu, khảo sát tại ba trường tiểu học trên là vì mỗi trường nằm trên địa bàn một quận thành Hà Nội, và trong đó thành tích mà mỗi trường đã đạt được là: thư viện Trường tiểu học Gia Thụy đạt danh hiệu “Thư viện xuất sắc”, thư viện Trường tiểu học Lý Thường Kiệt đạt danh hiệu “Thư viện tiên tiến”, và thư viện Trường tiểu học Nguyễn Trãi đạt danh hiệu “Thư viện chuẩn”.

2. Ý nghĩa đề tài:

- Ý nghĩa lý luận: Đề tài được nghiên cứu sẽ góp phần làm sáng tỏ thêm một số vấn đề lý luận về mô hình thư viện thân thiện trong các thư viện trường tiểu học.

- Ý nghĩa thực tế: Kết quả nghiên cứu sẽ là những bài học thực tiễn giúp chúng ta triển khai, nhân rộng mô hình này để áp dụng cho các thư viện trong cả nước.

3. Lịch sử nghiên cứu:

Nghiên cứu về mô hình thư viện trường học thân thiện là một đề tài mới mẻ, chưa có đề tài nào nghiên cứu về mô hình thư viện này, tuy nhiên về góc độ tiếp cận với đối tượng là học sinh tiểu học thì đã có đề tài đề cập đến như: “*Nghiên cứu nhu cầu đọc và công tác giáo dục nhu cầu đọc của học sinh tiểu học trên địa bàn Hà Nội*” - tác giả Nguyễn Thị Thanh Thủy.

Chính vì vậy, có thể khẳng định đề tài nghiên cứu “***Mô hình thư viện trường học thân thiện và việc triển khai tại một số trường tiểu học trên địa bàn các quận nội thành Hà Nội***” là một đề tài mới, chưa từng được nghiên cứu.

4. Mục tiêu nghiên cứu:

Tham khảo miễn phí các tài liệu khác tại luanvantot.com

Tiến hành nghiên cứu mô hình thư viện trường học thân thiện và khảo sát việc triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện tại các trường tiểu

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

3

Khóa luận tốt nghiệp

học trên địa bàn Hà Nội. Đưa ra nhận xét, đánh giá và đề xuất giải pháp triển khai rộng rãi mô hình này tại các thư viện trong cả nước.

5. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu đề tài:

- Đối tượng nghiên cứu: Mô hình thư viện trường học thân thiện tại một số trường tiểu học.

- Phạm vi nghiên cứu: Mô hình thư viện trường học thân thiện tại các Trường tiểu học Lý Thường Kiệt, Trường tiểu học Nguyễn Trãi và Trường tiểu học Gia Thụy.

6. Phương pháp nghiên cứu:

Nghiên cứu mô hình thư viện trường học thân thiện và việc triển khai tại các trường tiểu học trên địa bàn Hà Nội dựa trên các phương pháp nghiên cứu sau:

- + Phương pháp phân tích tài liệu
- + Phương pháp khảo sát
- + Phương pháp thống kê
- + Phương pháp so sánh
- + Phương pháp quan sát và tổng kết thực tiễn.

7. Bố cục của đề tài:

Phần mở đầu

- **Chương 1: Cơ sở lý luận về Thư viện trường học và mô hình thư viện trường học thân thiện.**

- **Chương 2: Tình hình triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện tại một số trường Tiểu học trên địa bàn các quận nội thành Hà Nội.**
- **Chương 3: Nhận xét, đề xuất giải pháp hoàn thiện và mở rộng việc triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện trên địa bàn Hà Nội.**

Khóa luận tốt nghiệp

Phần kết luận

Danh mục tài liệu tham khảo.

CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ THƯ VIỆN TRƯỜNG HỌC VÀ MÔ HÌNH THƯ VIỆN TRƯỜNG HỌC THÂN THIỆN

1.1 Cơ sở lý luận về thư viện trường học.

1.1.1 Khái niệm thư viện trường học:

Thư viện trường học là thư viện trong một trường học, nơi đảm bảo học sinh, nhân viên, giáo viên, các bậc phụ huynh có thể truy cập đến nguồn tài nguyên của thư viện. (Theo Wikipedia)

Thư viện trường học là một bộ phận cơ sở vật chất trọng yếu, trung tâm sinh hoạt văn hóa – khoa học trong các trường phổ thông nhằm mở rộng kiến thức, góp phần nâng cao hiệu quả dạy – học của giáo viên, học sinh.

(Theo Thư viện học đại cương - tác giả Bùi Loan Thùy, Lê Văn Viết)

1.1.2 Vai trò, nhiệm vụ của thư viện trường học:

1.1.2.1 Vai trò của thư viện trường học.

Thư viện trường học là một trong những nhân tố quan trọng quyết định chất lượng giáo dục phổ thông, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy của giáo viên, tạo cơ sở thay đổi phương pháp dạy và học. Bên cạnh đó, thư viện cũng tham gia tích cực vào việc giáo dục tư tưởng chính trị và xây dựng nếp sống văn hóa mới, giáo dục văn hóa đọc, xây dựng thói quen tự học, tự nghiên cứu cho giáo viên và học sinh trong nhà trường.

Thư viện trường học giữ vị trí cực kỳ quan trọng trong việc chuẩn bị cho thế hệ trẻ hướng tới tương lai. Thư viện là nơi khuyến khích sự ham hiểu biết của học sinh, hoàn thiện kỹ năng đọc và nói, giúp học sinh tiếp cận tới

các thông tin, hướng dẫn cách tìm kiếm và sử dụng thông tin, biết đánh giá và tích lũy thông tin. Sự cộng tác của cán bộ thư viện trường học với các

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

5

Khóa luận tốt nghiệp

thầy cô giáo nhằm xây dựng kế hoạch học và kế hoạch đọc cho học sinh nhằm mục đích gây thói quen tìm kiếm thông tin cả bên trong lẫn bên ngoài thư viện chính là sự chuẩn bị cho khả năng khai thác các nguồn thông tin phong phú trong tương lai. Ngoài ra thế hệ trẻ cần được chuẩn bị khả năng nắm bắt công nghệ hiện đại và thích nghi với thế giới công nghệ thường xuyên biến đổi nhanh chóng. Vì vậy các thư viện trường học ở nhiều nước được trang bị máy vi tính và tạo lập các cơ sở dữ liệu cho chương trình học tập của học sinh, mở ra một thế giới những khái niệm và các kinh nghiệm thực tế đa dạng với sự giúp đỡ của sách báo tư liệu.

1.1.2.2 Nhiệm vụ của thư viện trường học.

Cung ứng cho giáo viên và học sinh đầy đủ các loại sách giáo khoa, sách tham khảo, sách nghiệp vụ, các loại từ điển, tác phẩm kinh điển để tra cứu và các sách báo cần thiết khác nhằm góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập và tự bồi dưỡng thường xuyên của giáo viên và học sinh.

Sưu tầm và giới thiệu rộng rãi trong cán bộ giáo viên và học sinh những sách báo cần thiết của Đảng, Nhà nước và của ngành giáo dục đào tạo, phục vụ giảng dạy, học tập, nghiên cứu khoa học giáo dục bổ sung kiến thức của các bộ môn khoa học, góp phần vào việc nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện.

Tổ chức thu hút toàn thể giáo viên và học sinh tham gia sinh hoạt

thư viện thông qua các hoạt động phù hợp với chương trình và kế hoạch dạy học, tìm hiểu nhu cầu của giáo viên và học sinh, giúp học chọn sách, đọc sách có hệ thống, biết cách sử dụng bộ máy tra cứu sách, tra cứu thư mục nhằm sử dụng triệt để kho sách, nhất là các sách nghiệp vụ và sách tham khảo.

Phối hợp hoạt động với các thư viện trong ngành (thư viện các viện nghiên cứu giáo dục, các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

6

Khóa luận tốt nghiệp

ngiệp) và các thư viện địa phương (thư viện xã, phường, thị trấn, quận, huyện, thị xã, tỉnh thành phố) để chủ động khai thác, sử dụng vốn sách báo, trang thiết bị chuyên dùng, giúp đỡ kinh nghiệm, tổ chức hoạt động đào tạo và bồi dưỡng về nghiệp vụ; liên hệ với các cơ quan phát hành trong và ngoài ngành, các tổ chức chính trị, kinh tế, xã hội, các nhà tài trợ... nhằm huy động các nguồn kinh phí ngoài ngân sách và các loại sách báo tạp chí tư liệu để bảo đảm nguồn bổ sung làm phong phú nội dung kho sách và tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật thư viện.

Tổ chức quản lý theo đúng nghiệp vụ thư viện, có sổ sách quản lý

chặt chẽ, bảo quản giữ gìn sách báo tránh hư hỏng, mất mát, thường xuyên thanh lọc sách báo cũ, rách nát, lạc hậu, kịp thời bổ sung các loại sách, tài liệu, tư liệu mới (kể cả băng hình, băng tiếng, đĩa CD-Rom, tranh ảnh và bản đồ giáo dục); sử dụng và quản lý chặt chẽ kinh phí thư viện thu được theo đúng mục đích; có kế hoạch chủ động đón đầu tiếp thu sự phát triển của mạng lưới thông tin - thư viện điện tử, từng bước đưa các trang thiết bị hiện đại phục vụ công tác quản lý thư viện phục vụ bạn đọc.

1.2 Mô hình thư viện trường học thân thiện.

1.2.1 Khái niệm.

Thư viện trường học thân thiện là hình thức tổ chức lấy học sinh làm trung tâm cho mọi hoạt động nhằm đáp ứng quyền trẻ em đặc biệt là quyền tiếp cận thông tin, được hưởng một nền giáo dục có chất lượng và tôn vinh văn hóa địa phương. Thư viện trường học thân thiện còn được hiểu là một không gian học tập mở và:

Tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thông tin, xây dựng thói quen đọc sách và tích cực tham gia các hoạt động của thư viện.

Hỗ trợ cho việc dạy và học tích cực.

Khóa luận tốt nghiệp

Tăng cường sự tham gia của các cấp lãnh đạo, giáo viên, cha mẹ học sinh và thành viên cộng đồng.

Phát triển mối quan hệ thân ái, cởi mở, tích cực giữa thủ thư và học sinh, giáo viên - học sinh, học sinh và học sinh, giáo viên và giáo viên, thủ thư và giáo viên.

Đến với người sử dụng một cách linh hoạt, hiệu quả.

(Trích Dự án Việt - Bỉ về thư viện trường học thân thiện)

1.2.2 Sự ra đời của mô hình thư viện trường học thân thiện.

Thư viện trường học thân thiện đầu tiên tại Việt Nam thuộc dự án " Cộng đồng dân tộc vì trẻ em" được xây dựng tại huyện Bắc Hà, tỉnh Lào Cai do Tổ chức trẻ em và phát triển (E&D) hỗ trợ trong giai đoạn 2004-2007. Đây là một mô hình tốt được nhiều tổ chức, dự án quan tâm học tập, trong đó có Dự án Việt- Bỉ. Sau chuyến tham quan học tập tại huyện Bắc Hà, Dự án đã quyết định nhân rộng mô hình này trên địa bàn 42 trường thực hành của 14 tỉnh miền núi phía Bắc.

Thư viện trường học thân thiện ra đời đã thay đổi cách nhìn nhận về vai trò của thư viện trường học với trọng tâm hướng tới đảm bảo sự phát triển toàn diện của trẻ em với các tài liệu học tập và môi trường học tập thân thiện.

Thư viện trường học không chỉ là nơi đọc sách mà thư viện còn tăng khả năng tiếp cận thông tin, tôn vinh văn hóa địa phương, hỗ trợ việc học tập tích cực, tăng cường kỹ năng xã hội và phát triển ngôn ngữ cho các em học sinh.

Tham khảo miễn phí các tài liệu khác tại luanvantot.com

Thư viện trường học thân thiện là một cách tiếp cận mới đối với sự phát triển của ngành thư viện. Cách tiếp cận này lấy trẻ em làm trung tâm và tôn trọng các quyền cơ bản của trẻ em.

1.2.3 Mục tiêu, ý nghĩa và nguyên tắc xây dựng thư viện trường học thân thiện.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

8

Khóa luận tốt nghiệp

Mục tiêu của thư viện trường học thân thiện là nhằm đáp ứng quyền trẻ em và sự tham gia của trẻ em trong các hoạt động của thư viện. Đồng thời nâng cao cơ hội tiếp cận thông tin, xây dựng thói quen đọc sách, cũng như phát huy mọi tiềm năng của trẻ em và hỗ trợ dạy - học tích cực. Góp phần cải thiện môi trường tâm lý - xã hội trong nhà trường và tăng cường sự tham gia của học sinh, giáo viên, cha mẹ học sinh và các thành viên trong cộng đồng.

Thư viện trường học thân thiện có ý nghĩa to lớn góp phần phục vụ hiệu quả cho việc dạy và học tích cực, từ đó xây dựng cho học sinh thói quen và kỹ năng đọc sách, chủ động khám phá kiến thức; phát triển khả năng tìm kiếm thông tin, khả năng nghiên cứu, tìm tòi và khám phá. Tạo nên một môi trường thân thiện, thoải mái, vui vẻ và hấp dẫn học sinh, khuyến khích sự sáng tạo với nhiều hoạt động đa dạng do học sinh tự chọn như: vẽ tranh, chơi trò chơi, sáng tác truyện...Phát triển các kỹ năng về nhận thức sáng tạo, kỹ năng xã hội, kỹ năng cá nhân, kỹ năng cảm xúc và kỹ năng vận động.

Tất cả mọi thư viện trường học đều có khả năng trở thành thư viện trường học thân thiện. Bởi lẽ yếu tố quyết định một thư viện trường học thân thiện là chính sách phát triển thư viện và thái độ của cán bộ, nhân viên và giáo viên trong trường đối với bạn đọc.

1.2.4 Các yếu tố xây dựng thư viện trường học thân thiện:

Để xây dựng thư viện trường học thân thiện đối với bạn đọc thì yếu tố quan trọng nhất là con người mà trước hết là lãnh đạo các cấp trong việc ủng hộ, hỗ trợ, khuyến khích tạo điều kiện cho thư viện và thủ thư làm tốt công tác phục vụ bạn đọc của mình. Tuy nhiên để gắn kết giữa thư viện với bạn đọc lại cần có đội ngũ cán bộ có chuyên môn, yêu nghề, mến trẻ, tâm huyết

với công việc, luôn lịch sự và tôn trọng độc giả. Đặc biệt trong thư viện trường học không thể thiếu sự quan tâm và hợp tác giúp đỡ cán bộ thư viện

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

9

Khóa luận tốt nghiệp

của giáo viên trong trường. Cuối cùng các em học sinh là đối tượng phục vụ của thư viện cần nâng cao tinh thần tự giác, trung thực, tự quản. tham gia tích cực trong các hoạt động của thư viện.

Khi xây dựng nên một thư viện thực sự thân thiện với bạn đọc thì các thư viện cần quan tâm tạo ra một không gian linh hoạt có thể ngay trong phòng thư viện, hành lang lưu động, dưới gầm cầu thang hay ở ngoài trời. Và cần phải có đủ bàn ghế và giá sách để phục vụ bạn đọc. Phòng đọc đủ ánh sáng và tài liệu đáp ứng nhu cầu của bạn đọc cả về số lượng và chất lượng. Các phương tiện, công cụ phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường và địa phương.

Đối với một thư viện trường học thân thiện thì cách bài trí hấp dẫn, thuận lợi, phù hợp với tâm lý lứa tuổi sẽ luôn được các em yêu thích, thư viện cũng nên trưng bày sản phẩm của các em để khuyến khích các em tư duy, sáng tạo. Cần xác định vị trí các góc trong thư viện để phù hợp với điều kiện của từng thư viện và nhu cầu của các em.

Hệ thống quản lý tài liệu, quản lý thư viện hướng tới phục vụ người sử dụng làm sao để bạn đọc sử dụng được thuận lợi và dễ dàng nhất. Cách sắp xếp, bài trí tài liệu, các góc hoạt động khoa học và linh hoạt, sáng tạo và chủ động. Thời gian phục vụ hợp lý, có thời gian tối đa dành cho người sử dụng, các quy trình cho mượn trả sách thuận tiện, dễ tìm sách và dễ mượn trả sách. Học sinh có thể tự lựa chọn sách theo nhu cầu, mong muốn của mình. Tự do trao đổi, tranh luận khi tìm hiểu các cuốn sách có trong thư viện. Thư viện tổ chức nhiều hoạt động hấp dẫn theo các góc nghệ thuật, kể chuyện, vẽ tranh...hoặc theo chuyên đề.

1.2.5 Hướng tiếp cận của mô hình Thư viện trường học thân thiện.

Thư viện trường học thân thiện theo hướng tiếp cận lấy quyền trẻ em là nền tảng cho mọi hoạt động.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

10

Khóa luận tốt nghiệp

1.2.5.1 Quyền tiếp cận thông tin bổ ích.

Thư viện trường học thân thiện góp phần đáp ứng quyền tiếp cận thông tin bổ ích của các em trong nhà trường nhằm đảm bảo các em được hưởng một nền giáo dục phù hợp nhằm phát triển cho học sinh về trí tuệ, tinh thần thể chất và các mối quan hệ xã hội. Đảm bảo cho các em tiếp xúc với những thông tin và tài liệu có ích lợi về mặt văn hóa và xã hội.

Thư viện trường học thân thiện góp phần hình thành và phát triển thói quen đọc sách của học sinh từ những năm học đầu tiên khi bước chân tới trường qua việc sử dụng thư viện một cách thường xuyên và tham gia các hoạt động phong phú, hấp dẫn. Các cuốn sách gợi sự tò mò của các em, từ đó thúc đẩy các em yêu thích sách và say mê đọc sách. Thư viện trường học thân thiện giúp các em giải trí với những cuốn sách yêu thích của mình trong thời gian rảnh rỗi.

1.2.5.2 Quyền tham gia của trẻ vào các hoạt động thư viện.

Góp phần thực hiện quyền tham gia của trẻ em vào các hoạt động trong thư viện. Thực hiện quyền tham gia của trẻ vào các hoạt động thư viện có nghĩa là tạo điều kiện lắng nghe các em nói và phản hồi thông tin đến trẻ. Theo đó, các em được bày tỏ ý kiến và được lắng nghe về các hoạt động của thư viện. Khuyến khích các em tham gia đóng góp để phát triển thư viện.

Trẻ em có những mối quan tâm và mong muốn khác với người lớn, chính vì vậy các em hoàn toàn có thể lựa chọn loại tài liệu hay không gian đọc sách phù hợp với mình, tất nhiên là có sự định hướng của cán bộ thư viện. Đây cũng là phương thức kích thích tính chủ động của các em khi sử dụng thư viện đồng thời là cách tôn trọng nguyện vọng và lợi ích của các em. Qua đó xóa nhòa ranh giới giữa cán bộ thư viện với bạn đọc và mang thư viện đến gần bạn đọc.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

11

Khóa luận tốt nghiệp

Được tham gia là một trong những nhóm quyền cơ bản của học sinh trong công ước của Liên hợp quốc về quyền trẻ em. Cũng theo công ước: Sự tham gia của học sinh là việc học sinh được tiếp cận thông tin, được bày tỏ ý kiến, được lắng nghe, được tôn trọng, kết giao, được thành lập hoặc tham gia các nhóm và hiệp hội, được bàn bạc và quyết định...trong mọi vấn đề có liên quan đến bản thân học sinh.

Khái niệm trên cho ta hiểu rằng sự tham gia của học sinh phải được bắt đầu ngay từ việc cung cấp thông tin cho học sinh đến tạo các cơ hội cho học sinh bày tỏ ý kiến và lắng nghe các ý kiến đó của học sinh một cách thực sự; tôn trọng những ý kiến, quan điểm và các ý tưởng mới của học sinh cũng như tạo cơ hội cho học sinh được bàn bạc và quyết định. Điều cần lưu ý ở đây là tất cả những điều đó đều phải là các vấn đề có liên quan đến học sinh, còn những vấn đề nào không liên quan đến học sinh thì không nên hoặc không cần cho học sinh tham gia.

Việc xây dựng các quyền được tham gia của học sinh và tạo các điều kiện thuận lợi cho học sinh tham gia được xây dựng trên các cơ sở sau:

- Mỗi trẻ em là một cá thể đang phát triển với những tình cảm, ý kiến và nhu cầu riêng của mình. Với sự giúp đỡ và tôn trọng đúng mực các em sẽ đưa ra những ý kiến và quyết định có ý nghĩa mang tính trách nhiệm.
- Trẻ em có tính trung thực có thái độ ham học hỏi đối với sự vật hiện tượng xung quanh và có trí tưởng tượng phong phú. Vì vậy các em có thể đưa ra những ý kiến mới mẻ trong các cuộc tranh luận về hạnh phúc, sự phát triển và quyền lợi của mình.
- Khi học sinh được tham gia các em có thể có những đóng góp giá trị.

- Việc học sinh được tham gia là phù hợp với nhu cầu và khả năng của học sinh, nó đảm bảo được lợi ích tốt nhất cho học sinh.

Khóa luận tốt nghiệp

Việc cho học sinh tham gia trước hết là để đảm bảo quyền của trẻ em theo công ước của Liên hợp quốc về Quyền trẻ em. Ngoài ra khi cho học sinh tham gia người lớn sẽ có cơ hội lắng nghe các em nhiều hơn từ đó hiểu và tôn trọng các em hơn, đồng thời tránh được sự đối xử bất công với các em.

Khi tạo cơ hội cho học sinh tham gia tức là ta đang xây dựng lòng tin cho học sinh. Khi học sinh được tham gia học sinh có cơ hội ra các quyết định liên quan đến học sinh từ đó thúc đẩy sự năng động sáng tạo của học sinh, học sinh sẽ được phát triển tích cực và toàn diện hơn, khả năng hợp tác của học sinh cũng được phát triển hơn...Ngoài ra việc học sinh được tham gia sẽ nâng cao chất lượng công việc của chúng ta.

1.2.5.3 Quyền phát triển với môi trường học tập tích cực.

Đảm bảo quyền phát triển với môi trường học tập tích cực tạo điều kiện cho các em có cơ hội tìm kiếm thông tin, khám phá mọi tiềm năng của mình, hình thành kiến thức mới để phục vụ bài học và làm giàu kiến thức cho bản thân. Giáo viên được sử dụng các nguồn tài liệu tham khảo phong phú để cập nhật thông tin và hoàn thiện kiến thức. Căn cứ vào các nguồn tài liệu sẵn có trong thư viện, giáo viên có thể ra bài tập phù hợp yêu cầu học sinh sử dụng thư viện và khai thác các thông tin ở đó để hoàn thành bài học của mình. Giúp các em học hỏi những tri thức và kỹ năng cần thiết.

Thư viện trường học thân thiện là nơi lưu giữ những nét đặc sắc của văn hóa địa phương qua các đồ vật vật dụng các em sưu tầm và trưng bày. Tại thư viện học sinh có thể tìm hiểu về văn hóa địa phương khích lệ niềm hứng thú và tự hào của các em về quê hương, đất nước mình. Đồng thời học sinh cũng được khuyến khích học tập độc lập, chủ động trong việc tìm kiếm thông tin và hình thành thói quen tự học.

1.2.6 Các hình thức tổ chức Thư viện trường học thân thiện.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

13

Khóa luận tốt nghiệp

1.2.6.1 Thư viện trường học đa chức năng:

Thư viện trường học thân thiện là nơi mang lại cho trẻ nhiều lợi ích ngoài mục đích đọc sách. Thư viện cần tạo cơ hội thuận lợi nhất cho trẻ em phát triển các tiềm năng của mình một cách toàn diện. Đó là không gian học tập đa chức năng với các góc hoạt động khác nhau như: góc đọc, góc nghiên cứu, góc sáng tạo, góc vẽ, góc nghệ thuật, góc nghe, góc trò chơi giáo dục... Phát huy tính chủ động, sáng tạo của giáo viên và học sinh trong giảng dạy, học tập.

Ngoài ra các thư viện có thể tổ chức các hoạt động đặc biệt, phù hợp với chủ đề của những ngày lễ lớn, tổ chức thi kể chuyện sách ... vừa mang tính giải trí, thư giãn, vừa lồng ghép với việc học tập. Chính vì vậy mà thư viện trường học thân thiện còn được xem như là một trong những giải pháp hỗ trợ cho việc đổi mới phương pháp dạy và học trong nhà trường. Nhà trường có phòng riêng dành cho thư viện và có đủ không gian cho học sinh (tối thiểu là học sinh của một lớp). Diện tích trung bình 48m²/phòng với khoảng 40-45 học sinh. Trọng tâm đầu tư và khuyến khích sử dụng không gian dành cho thư viện một cách linh hoạt.

Không gian của thư viện đa chức năng được chia thành các góc hoạt động. Mỗi góc cần được trang trí hấp dẫn và trưng bày các sản phẩm của các em. Số lượng các góc hoạt động tùy vào nhu cầu và diện tích của thư viện từng trường, tuy nhiên bất cứ thư viện đa năng nào cũng cần có từ 3 góc trở lên. Việc tổ chức hoạt động trong các góc là hoạt động thường nhật và phụ thuộc vào lịch hoạt động của thư viện trường. Thư viện đa chức năng nhằm đảm bảo các em có cơ hội tham gia thực hiện các hoạt động mình yêu thích. Cán bộ thư viện cần xác định được kiến thức và kỹ năng mà học sinh cần có để định hướng các em tham gia vào hoạt động của các góc tương ứng. Các

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

14

Khóa luận tốt nghiệp

góc hoạt động của một thư viện đa năng gồm có: góc đọc, góc viết, góc nghệ thuật, góc văn hóa địa phương, góc trò chơi.

Góc đọc tạo cơ hội cho các em đọc sách để giải trí, nâng cao kiến thức, mở rộng và hình thành kỹ năng cũng như thói quen đọc sách. Góc viết là nơi các em thể hiện sự sáng tạo, trí tưởng tượng phong phú của mình để sáng tác các bài thơ hoặc chia sẻ cảm xúc của mình khi đọc một câu truyện hay và cảm động.

Góc viết cũng là nơi để các em rèn viết chữ đẹp, rèn viết câu văn đúng ngữ pháp nhằm hỗ trợ cho các em trong những môn học. Tạo nên sự yêu thích đọc sách và cảm thụ sách.

Góc nghệ thuật để trình bày ý tưởng, thể hiện các nhân vật qua việc đóng kịch phân vai, nặn tượng... lợi ích mà góc nghệ thuật đem lại không chỉ giúp các em tự tin thể hiện bản thân mà còn phát triển kỹ năng sử dụng ngôn ngữ, qua đó hiểu sâu nội dung được chuyển tải trong mỗi cuốn sách.

Góc văn hóa địa phương giúp các em tìm hiểu nét đẹp văn hóa địa phương qua các lễ hội hoặc di tích lịch sử của địa phương, giới thiệu quảng bá những nét đặc trưng của văn hóa địa phương.

Việc hình thành các góc trò chơi mang tính giáo dục, lành mạnh trong thư viện sẽ lôi cuốn học sinh đến sử dụng thư viện. Nâng cao kỹ năng hợp tác, chia sẻ và xây dựng tập thể. Các trò chơi ghép tên tác giả với tên sách giúp các em tổng hợp, hệ thống những cuốn sách đã đọc và gây tò mò, khuyến khích các em tìm đọc những cuốn sách có trong thư viện.

1.2.6.2 Thư viện góc lớp:

Đây là hình thức tổ chức mang lại nhiều thuận lợi đối với bạn đọc và thư viện. Có thể dễ dàng tổ chức một thư viện góc lớp bởi không gian sẵn có

trong các lớp học, tạo điều kiện cho học sinh và giáo viên chủ động tham khảo tài liệu vào thời gian thích hợp. Đặc biệt thư viện góc lớp ít tốn kém

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

15

Khóa luận tốt nghiệp

cho thư viện. Thư viện góc lớp giúp tận dụng mọi không gian, tăng cường luân chuyển sách báo giữa các lớp. Có thể phối hợp với các hoạt động khác như vẽ tranh, thủ công...Tuy nhiên thư viện góc lớp đòi hỏi phải có sự hướng dẫn và quản lý của giáo viên và cán bộ thư viện.

Với thư viện góc lớp chỉ đơn giản là một giá sách, tủ sách nhỏ, thậm chí là các thùng nhựa đựng sách nhằm đảm bảo tất cả các lớp ở các khối đều có góc thư viện tại lớp của mình. Thu hút ngày càng nhiều cán bộ, giáo viên, học sinh đến nghiên cứu, đọc sách, đọc tài liệu góp phần bổ sung và nâng cao kiến thức, sự hiểu biết về các lĩnh vực. Vì không gian thư viện trường học có hạn mà bạn đọc đến thư viện lại đông nên có thể tăng cường phục vụ bằng cách tổ chức thư viện góc lớp.

Thư viện góc lớp giúp cho học sinh tiếp cận sách báo ngay tại lớp, hỗ trợ giáo viên trong việc tổ chức các hoạt động lớp, phát huy tính tự quản của các em trong sắp xếp bảo quản và giữ gìn sách báo. Tổ chức thư viện góc lớp còn giúp cho việc đọc tài liệu của giáo viên và học sinh chủ động sau những thời gian nghỉ giữa tiết ngắn ngủi. Cũng có thể tra tìm những kiến thức phục vụ cho tiết học sau. Tuy nhiên, với thư viện góc lớp, đòi hỏi giáo viên quản lý, định hướng các em về loại sách và thời gian đọc.

Với thư viện góc lớp các em cũng có thể trao đổi về những cuốn sách đã đọc và tự đưa ra ý tưởng xây dựng thư viện góc lớp đẹp, hấp dẫn. Mục tiêu của việc xây dựng thư viện góc lớp là giúp học sinh tiếp cận thông tin nhanh chóng, dễ dàng hơn.

1.2.6.3 Thư viện ngoài trời:

Không gian ngoài trời ở đây được hướng tới là những chòi lá cọ hoặc dưới những tán cây xanh, thậm chí là cả ở hành lang lớp học, gầm cầu thang

là những không gian thích hợp. Rèn luyện được kỹ năng đọc sách, ham tìm hiểu truyện, sách, báo trong những giờ ra chơi và đầu giờ học. Giúp học sinh

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

16

Khóa luận tốt nghiệp

tăng sự hiểu biết và kích thích niềm đam mê đọc sách của học sinh. Thư viện ngoài trời nhằm tạo ra một không gian thoải mái, tự nhiên và gần gũi với bạn đọc. Đối với thư viện ngoài trời thì điều quan trọng là cán bộ thư viện phải quản lý được số sách cho mượn đọc và nhắc nhở ý thức giữ gìn đối với các em.

Đây là giải pháp dành cho các trường có phòng thư viện với diện tích không đủ rộng hoặc nhằm mục đích tạo ra môi trường thân thiện, thoải mái, gần gũi với thiên nhiên đồng thời tạo cảm hứng cho sự sáng tạo và phát huy trí tưởng tượng của bạn đọc. Thiết lập một thư viện ngoài trời điều quan trọng là cần chọn địa điểm phù hợp có thể là dưới bóng cây, hành lang hoặc sân trường...Bên cạnh đó cũng cần thành lập một nhóm tự quản để quản lý sách báo, tài liệu mượn của thư viện. Hướng dẫn các em cách quản lý, giữ gìn tài liệu. Xây dựng nội quy riêng đối với thư viện ngoài trời.

1.2.6.4 Thư viện lưu động.

Thư viện lưu động là thư viện có thể di chuyển từ nơi này sang nơi khác dưới hình thức một tủ sách có bánh xe. Vị trí của thư viện lưu động thường được đặt ở hành lang hoặc dưới bóng cây râm mát. Thư viện lưu động có thể được sử dụng ở các trường không có đủ không gian trong phòng đọc và có số lượng học sinh lớn hay trường có nhiều dãy lớp học cách xa nhau.

Thư viện lưu động có thể giao cho một nhóm học sinh có trách nhiệm quản lý làm nhiệm vụ sắp xếp sách báo, nhắc nhở các bạn ý thức giữ gìn sách báo. Thực tế ý tưởng này được hình thành trong quá trình xây dựng thư viện Thân thiện tại các điểm trường phân hiệu nhằm đáp ứng khả năng tiếp cận thư viện công bằng giữa các học sinh.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

17

Khóa luận tốt nghiệp

Những hình thức tổ chức: thư viện đa chức năng, thư góc lớp, thư viện ngoài trời, thư viện lưu động, thư viện hành lang...là những hình thức tiêu biểu và đặc trưng của mô hình thư viện trường học thân thiện. Đích đến cuối cùng của những hoạt động này vẫn là nhằm thu hút bạn đọc đến sử dụng thư viện, mang sách báo đến gần bạn đọc và đưa thư viện trở thành nơi nuôi dưỡng thế giới tuổi thơ.

1.2.7 Cách bài trí thư viện trường học thân thiện.

Mục đích của việc bài trí thư viện thân thiện với người sử dụng là tạo không khí, môi trường học tập gần gũi, thân thiện, thu hút khuyến khích học sinh phát triển toàn diện. Dễ dàng sử dụng đối với bạn đọc và công tác quản lý thư viện khoa học, thuận tiện.

1.2.7.1 Cơ sở vật chất – trang thiết bị trong thư viện:

- Bàn ghế: Phù hợp với học sinh: chiều cao vừa phải, mài nhẵn và tròn trịa tránh các em bị thương, xây xát...Thiết kế, sắp xếp các dãy bàn ghế để các em trao đổi, tranh luận. Đôi khi có thể thay thế bằng thảm để đỡ tốn diện tích.
- Giá sách: vừa tầm với của các em, không quá cao. Trên mỗi ngăn của giá sách có dán nhãn ghi tên các loại sách hoặc chủ đề chung của sách có trong ngăn. Chữ to, rõ ràng, dễ đọc và có thể dùng tranh/hình ảnh để minh họa. Có các loại giá sách đơn và giá sách kép để trưng bày các loại tài liệu khác nhau, có biển hướng dẫn vị trí của sách để các em dễ tìm.
- Sách báo xếp ngay ngắn, ngăn nắp. Trưng bày các sản phẩm do học sinh sáng tạo.

- Nội quy thời gian phục vụ nên trang trí màu sắc bắt mắt và ngộ nghĩnh để thu hút học sinh. Ngôn ngữ cũng tránh cứng nhắc quá.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

18

Khóa luận tốt nghiệp

1.2.7.2 Phân loại sách theo mã màu:

- Ý nghĩa của việc phân loại sách theo mã màu nhằm giúp thủ thư tiết kiệm thời gian sắp xếp và bạn đọc dễ tìm kiếm tài liệu theo chủng loại.
- Cách phân loại sách theo mã màu có thể tiến hành theo các bước:
Liệt kê các loại sách có trong thư viện, Quy định màu cho từng loại sách, Xây dựng bảng mã màu, Làm mã màu cho sách.
- Trong quá trình phân loại sách theo mã màu cần chú ý một số điểm sau: Phối hợp màu hài hòa và nổi bật, Trang trí hấp dẫn, Bố cục hợp lý, Chú thích rõ ràng để dễ nhận biết. Như vậy mỗi cuốn sách sẽ được có mã màu dán ở gáy dễ dàng sắp xếp và sử dụng.

1.2.8 Tiêu chí xây dựng thư viện trường học thân thiện.

Xây dựng mô hình thư viện trường học thân thiện dựa trên những tiêu chí như:

- Thư viện có môi trường xanh, sạch, đẹp, bài trí thẩm mỹ, hấp dẫn bạn đọc, thường xuyên bổ sung sách báo mới; kho tàng sách sẽ ngăn nắp và được bảo quản tốt.
- Thủ tục đăng ký cấp thẻ bạn đọc đơn giản, nhanh gọn; thời gian mở cửa hợp lý phù hợp với điều kiện làm việc của bạn đọc.
- Tổ chức tốt hệ thống tra cứu tài liệu và thông tin; ứng dụng công nghệ thông tin có hiệu quả phục vụ bạn đọc.

- Cán bộ có trình độ chuyên môn, phục vụ tận tình, chu đáo được bạn đọc quý mến; có những sáng kiến trong việc đưa sách báo phục vụ cộng đồng đạt hiệu quả cao được cộng đồng công nhận.
- Tích cực xây dựng mạng lưới thư viện tủ sách cơ sở và tổ chức tốt công việc luân chuyển sách trên địa bàn.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

19

CHƯƠNG 2: TÌNH HÌNH TRIỂN KHAI MÔ HÌNH THƯ VIỆN TRƯỜNG HỌC THÂN THIỆN TẠI MỘT SỐ TRƯỜNG TIỂU HỌC TRÊN ĐỊA BÀN CÁC QUẬN NỘI THÀNH HÀ NỘI.

2.1 Thư viện Trường tiểu học Gia Thụy – Long Biên – Hà Nội.

2.1.1 Giới thiệu về thư viện Trường tiểu học Gia Thụy

2.1.1.1 Cơ sở vật chất kỹ thuật và các trang thiết bị thư viện.

Thư viện Trường tiểu học Gia Thụy có tổng diện tích 150m² gồm một phòng đọc lớn cho học sinh và một phòng cho giáo viên. Phòng đọc rộng rãi, thoáng mát được trang trí bởi những hình vẽ các nhân vật trong truyện cổ tích gần gũi và thân thiết với các em học sinh.

Kho sách thư viện với diện tích 25m² để lưu giữ các loại tài liệu hiện có hoặc mới bổ sung. Với trên 50 chỗ ngồi cho học sinh và 28 chỗ ngồi cho giáo viên, thư viện có đủ chỗ ngồi cho học sinh của một lớp học. Nội thất thư viện được thiết kế khoa học và hợp lý, có đủ ánh sáng cần thiết cho giáo viên và các em học sinh khi đến đọc tài liệu.

Thư viện có 4 loại tủ sách: tra cứu, tham khảo, dùng chung và báo - tạp chí. Trang bị 5 máy tính nối mạng để quản lý tài liệu và phục vụ bạn đọc. Bên cạnh đó thư viện Trường tiểu học Gia Thụy cũng đã trang bị một bộ thiết bị nghe nhìn để phục vụ cho hoạt động tuyên truyền giới thiệu sách.

2.1.1.2 Vốn tài liệu thư viện.

Thư viện có 1.535 đầu sách với 6.190 bản gồm: sách tham khảo, sách nghiệp vụ, sách giáo khoa, sách pháp luật và 13 loại báo - tạp chí... thư viện

đã thỏa mãn được phần lớn nhu cầu học tập và giảng dạy của học sinh và giáo viên trong trường. Trong đó, sách giáo khoa có 1.052 bản, sách nghiệp

Khóa luận tốt nghiệp

vụ có 515 bản, sách tham khảo chiếm số lượng nhiều nhất 4.783 bản. Hiện tại nguồn sách của thư viện chủ yếu được cấp theo ngân sách nhà nước. Theo số liệu thống kê đầu năm học 2010-2011 thư viện đã bổ sung 3 đợt sách với 1.200 cuốn sách. Ngoài ra thư viện cũng được đóng góp ủng hộ 832 cuốn từ chính học sinh trong trường và 70 cuốn từ giáo viên.

2.1.1.3 Cán bộ thư viện.

Có 1 cán bộ thư viện trình độ đại học về chuyên ngành thông tin thư viện, ngoài ra thư viện còn được sự ủng hộ và giúp đỡ của các thầy cô giáo trong trường. Thành lập một tổ thư viện với 7 người làm cộng tác viên cho thư viện, giúp đỡ cán bộ thư viện tuyên truyền giới thiệu sách hàng tháng.

2.1.1.4 Ban đọc thư viện.

Đối tượng bạn đọc thư viện gồm có: cán bộ, giáo viên và các em học sinh trong trường.

2.1.2 Tình hình triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại Trường tiểu học Gia Thụy - Long Biên - Hà Nội.

Thư viện Trường tiểu học Gia Thụy là một trong số những thư viện trường học tích cực triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện. Khi tiến hành khảo sát tại thư viện có thể dễ dàng nhận thấy, thư viện Trường tiểu học Gia Thụy đã kết hợp rất nhiều hình thức tổ chức một thư viện trường học thân thiện như: thư viện đa năng, thư viện góc lớp, thư viện lưu động... Và quả thực việc kết hợp các hình thức tổ chức trên đã mang lại hiệu quả cao, tăng số lượng bạn đọc sử dụng tài liệu của thư viện.

Để khảo sát tình hình triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại Trường tiểu học Gia Thụy tôi đã sử dụng phương pháp điều tra bảng hỏi với số phiếu phát ra là 100 phiếu, số phiếu thu lại là 100 phiếu, đạt

tỉ lệ 100%. Nội dung khảo sát về các vấn đề: Loại tài liệu học sinh yêu thích, nhu cầu của học sinh về hình thức tổ chức một thư viện trường học thân

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

21

Khóa luận tốt nghiệp

thiện, thái độ phục vụ của cán bộ thư viện và mức độ tham gia của học sinh vào các hoạt động của thư viện.

2.1.2.1 Bài trí thư viện theo hướng thư viện trường học thân thiện

Thư viện Trường tiểu học Gia Thụy được bài trí với không gian rộng rãi trong đó có một phòng đọc cho học sinh và một phòng đọc cho giáo viên riêng biệt, tạo điều kiện thuận lợi để yên tĩnh học tập và nghiên cứu. Ngoài ra thư viện còn bố trí một kho sách riêng nằm cạnh phòng đọc học sinh. Không chỉ rộng rãi thoáng mát mà thư viện còn có đủ ánh sáng cả tự nhiên và ánh sáng đèn. Thư viện cũng dành riêng không gian cho các góc hoạt động như góc đọc, góc viết để các em luyện chữ, góc nghệ thuật vẽ tranh nặn tượng, và cả góc trò chơi...Các góc hoạt động được dán nhãn, đủ chỗ ngồi, có tài liệu và các dụng cụ phù hợp. Tủ giá bàn ghế sắp xếp thuận tiện cho việc di chuyển lấy cất sách.

Thư viện đã bố trí hợp lý bảng tin thư viện cả trong và ngoài thư viện rất dễ nhìn, quan sát.

Với khoảng không gian nhỏ cuối phòng đọc của các em học sinh thư viện có trưng bày sản phẩm của các em đó chính là những bức tượng tự tay nặn hay là những bức tranh vẽ về chủ đề thầy cô, cha mẹ, bạn bè...

Có thể thấy bàn ghế trong thư viện thấp phù hợp với chiều cao của học sinh tiểu học lấy ba màu chủ đạo vàng, đỏ và xanh da trời. Ngoài ra còn có thảm thay thế bàn ghế, tiết kiệm diện tích, tạo cảm giác thoải mái.

Khoảng cách giữa các giá sách phù hợp vừa ngăn nắp lại dễ đi lại. Cách sắp xếp khoa học đồng thời dán nhãn ghi tên loại sách có trên giá. Tuy nhiên vẫn chưa có sơ đồ vị trí giá sách trong thư viện.

2.1.2.2 Hệ thống quản lý thân thiện với bạn đọc

Tại thư viện sách được phân loại theo khung phân loại DDC, chưa áp dụng phân loại sách theo mã màu. Hệ thống mượn trả sách chỉ phục vụ các

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

22

Khóa luận tốt nghiệp

em đọc tại chỗ, không mượn về nhà và khi mượn sách các em có thể mượn sách. Việc mượn và trả sách đều tiến hành theo lớp, có thể ngay trong tiết học tại thư viện hoặc mang đến từng lớp học. Điều này giúp cho việc quản lý sách được dễ dàng hơn tuy nhiên các em học sinh lại chưa thể sử dụng thư viện và tài liệu thư viện một cách tối đa.

Việc xây dựng lịch hoạt động thư viện của thư viện dựa trên lịch học tập và hoạt động của nhà trường. Chưa thực sự đáp ứng được nguyện vọng của học sinh cũng như đề xuất của giáo viên trong trường. Nội quy thư viện được đề to và rõ ràng ngay tại hành lang trước thư viện rất thuận tiện.

2.1.2.3 Chọn sách đáp ứng nhu cầu người sử dụng

Hàng tuần thư viện đã thu hút được 667 lượt giáo viên và 21.861 lượt học sinh đến đọc sách. Đáp ứng đầy đủ các loại sách nghiệp vụ cho giáo viên nghiên cứu phục vụ công tác giảng dạy. Sách báo thường xuyên được bổ sung mới mỗi khi giáo viên có nhu cầu thư viện trường sẽ đặt mua sách để kịp thời phục vụ dạy và học tích cực. Có thể thấy thư viện trường tiểu học Gia Thụy là một trong số những thư viện trường học được trang bị đầy đủ, tiện nghi và thu hút đông đảo các em học sinh cũng như giáo viên trong trường.

Ngoài ra, thư viện trường tiểu học Gia Thụy cũng tiến hành xây dựng tư liệu bài giảng điện tử cho giáo viên trong trường. Thư viện trường đã tổ chức trưng bày triển lãm sách 8 lần và mang lại hiệu quả tích cực, giúp giáo viên và học sinh trong trường lựa chọn được nhiều cuốn sách hay và bổ ích. Trong đó tỉ lệ học sinh yêu thích đối với từng loại sách như sau:

Sách tham khảo: 6%

Sách giáo khoa: 3%

Truyện tranh: 61%

Sách tìm hiểu khoa học: 17%

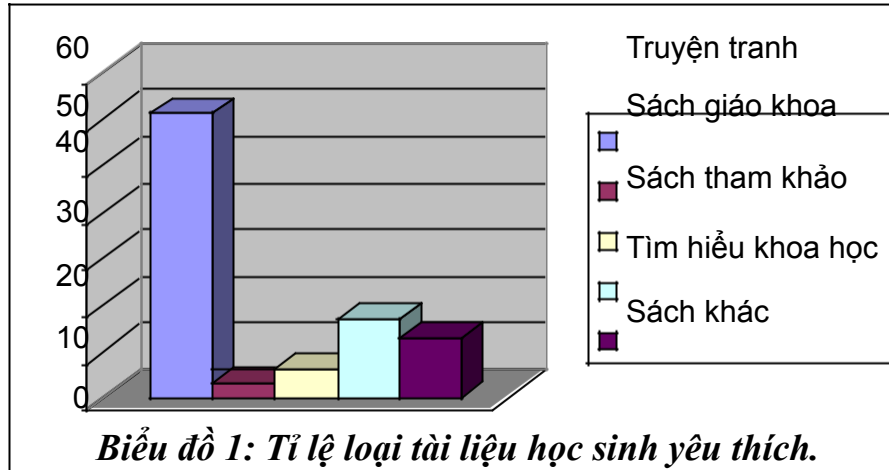
Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

23

Khóa luận tốt nghiệp

Sách khác: 13%

70

2.1.2.4 Tổ chức hoạt động trong thư viện trường học thân thiện

Thư viện trường tiểu học Gia Thụy là sự kết hợp các hình thức tổ chức của một thư viện trường học thân thiện đó là thư viện đa năng với các góc hoạt động, thư viện góc lớp và thư viện lưu động.

Góc đọc giúp các em hình thành và phát triển thói quen đọc sách, nâng cao kỹ năng đọc, bổ sung kiến thức học trên lớp và giải trí sau những giờ học căng thẳng. Cán bộ thư viện cũng hướng dẫn các em cách đọc cá nhân hay đọc theo nhóm sao cho thật hiệu quả. Bên cạnh đó, hàng tháng cũng tổ chức những buổi thi bình luận sách hoặc thi kể chuyện sách để hình thành cho các em kỹ năng tóm tắt những nội dung, thông tin chính có trong đó.

Cùng với góc đọc là góc viết giúp các em phát triển năng khiếu viết cũng như thúc đẩy tư duy sáng tạo đối với những em yêu thích sáng tác thơ văn và rèn chữ đẹp. Hình thành và phát triển kỹ năng viết đúng câu, đúng

chính tả, đúng ngữ pháp. Hay tham gia viết báo cho các báo Nhi đồng, Thanh niên...

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

24

Khóa luận tốt nghiệp

Một góc hoạt động không thể thiếu và rất hấp dẫn đối với các em nhỏ chính là góc nghệ thuật. Chỉ đơn giản là một tấm thảm đỏ kích thích sáng tạo với những chiếc giá hai tầng vừa chứa dụng cụ nặn vẽ vừa để trưng bày các sản phẩm đã tạo ra thì đã là cả một thế giới để các em thỏa sức khám phá.

Bên cạnh việc tổ chức thư viện đa năng, thư viện góc lớp và thư viện lưu động thư viện trường tiểu học Gia Thụy cũng thường xuyên tổ chức các hoạt động khác phục vụ cho nhu cầu giải trí và học tập của các em. Theo thống kê 83% các em học sinh đã tham gia vào các hoạt động của thư viện, cụ thể đó là những hoạt động:

Kể chuyện sách: 4%

Tuyên truyền giới thiệu sách: 92%

Vẽ tranh theo sách: 4%

Hoạt động khác: 0%

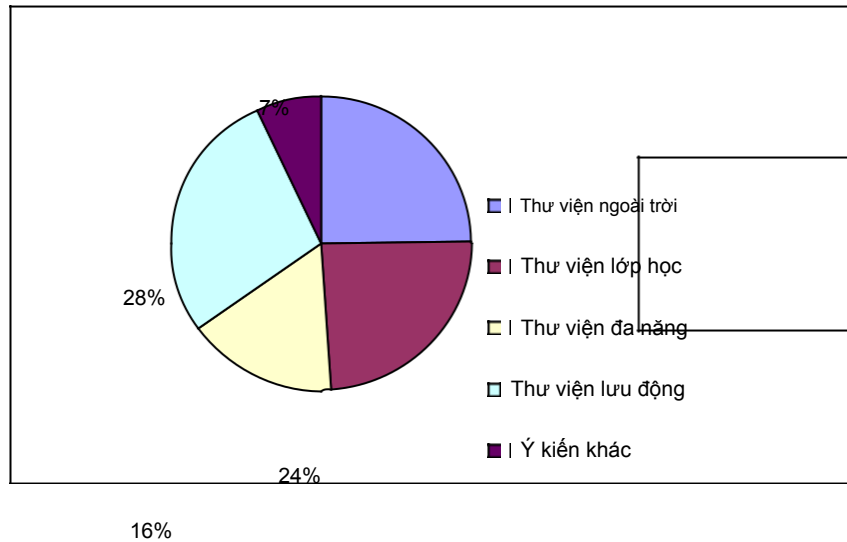
Với thư viện lưu động thì thực chất đó mới chỉ là những giá sách được đặt ở hành lang và số lượng tài liệu chưa nhiều, nội dung cũng chưa thực sự phong phú hầu hết là báo dành cho lứa tuổi thiếu niên nhi đồng.

Theo kết quả khảo sát thu được, nhu cầu của các em học sinh Trường tiểu học Gia Thụy về hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện thì 25% học sinh mong muốn được sử dụng một thư viện ngoài trời, 24% yêu thích thư viện góc lớp, thư viện lưu động chiếm 28% và thư viện đa năng là 16%. Từ kết quả trên cho thấy các em học sinh Trường tiểu học Gia Thụy đã dành nhiều sự quan tâm đến loại hình thư viện lưu động. Đây cũng là một trong những hình thức được triển khai khá tốt tại thư viện của trường.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

25

Khóa luận tốt nghiệp

Biểu đồ 2: Nhu cầu của học sinh Trường Tiểu học Gia Thụy về hình thức tổ chức thư viện thân thiện

Thư viện cũng đã thu hút được các em tham gia vào các hoạt động ngoại khóa của thư viện. Sau khi đọc những cuốn sách bổ ích của thư viện trường các em sẽ có một bài thu hoạch và bài thu hoạch nào hay nhất sẽ được giới thiệu trước toàn trường. Dù chưa thực sự hiệu quả nhưng những tủ sách, giỏ sách lưu động này đã góp phần mang sách đến gần bạn đọc, để các em có thể tranh thủ đọc sách vào giờ giải lao.

Đồng thời xây dựng các tủ sách nhỏ ở góc lớp khuyến khích các em đọc sách. Bằng nhiều hình thức khác nhau, thư viện đã thực sự gần gũi, thân thiết và gắn bó với các em giúp các em tiếp cận tri thức một cách hiệu quả cũng như giải trí và vui chơi bổ ích. Thư viện cũng tổ chức đều đặn các buổi giới thiệu sách theo chủ điểm như: “Yêu quê hương, đất nước” hay “Kính yêu bà, mẹ và cô giáo”...Sau khi đọc sách tại thư viện các em sẽ có bài báo cáo thu hoạch là những bức vẽ, tất cả những bài báo cáo thu hoạch này được tập hợp và lưu giữ tại thư viện.

Tổ chức thư viện lưu động là hình thức rất được các em học sinh yêu thích bởi thư viện của trường phục vụ theo giờ học, tiết học nên việc tổ chức các giá báo – tạp chí ở bên ngoài hành lang giúp cho các em có thể đọc báo

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

26

Khóa luận tốt nghiệp

bất cứ khi nào. Với khoảng 5 giá báo – tạp chí đặt ở hành lang trước thư viện và với số lượng báo không nhiều nhưng đã được các em sử dụng tối đa trong những giờ giải lao. Thư viện thường xuyên bổ sung những tờ báo của các nhà xuất bản đã rất gần gũi và quen thuộc như nhà xuất bản Kim đồng...Trên mỗi giá báo – tạp chí ngoài hành lang thư viện đều có biển nhắc nhở các em có ý thức giữ gìn và chia sẻ sách báo như: “Đọc sách xong nhớ để lại trên giá” hay “Có sách hay chúng mình cùng đọc”...

Không chỉ vậy, thư viện Trường tiểu học Gia Thụy cũng áp dụng hình thức tổ chức thư viện góc lớp, chỉ với những tủ sách, giá sách đơn giản nhưng rất thuận tiện và tiết kiệm được thời gian của giáo viên, học sinh vì không cần phải đến thư viện mượn sách báo.

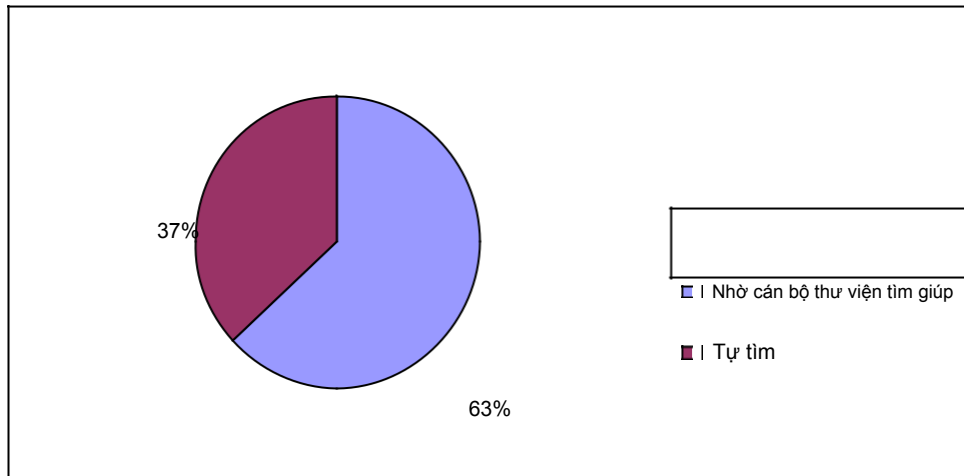
2.1.2.5 Sự tham gia tích cực, chủ động của học sinh trong các hoạt động thư viện.

Theo nguyên tắc xây dựng thư viện trường học thân thiện thì các em học sinh có thể tham gia đóng góp ý kiến vào việc bài trí thư viện trường học thân thiện hoặc xây dựng nội quy thư viện trường học thân thiện, góp ý xây dựng lịch hoạt động thư viện, lựa chọn sách cho thư viện. Tuy nhiên, tại thư viện Trường tiểu học Gia Thụy thì sự tham gia của học sinh vào các hoạt động thư viện mới chỉ dừng ở mức độ tiếp cận thông tin, trang trí và sắp đặt tài liệu thư viện và dọn dẹp vệ sinh, sắp xếp các đồ dùng thiết bị hay sắp xếp sách lên giá sau khi đọc.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

27

Khóa luận tốt nghiệp

Biểu đồ 3: Sự tham gia của học sinh Trường Tiểu học Gia Thụy trong việc lựa chọn sách

Nhìn chung, thư viện Trường tiểu học Gia Thụy đã tạo ra một không gian học tập và vui chơi tích cực cho các em học sinh. Từ cách bài trí thư viện khoa học, hấp dẫn đến việc tổ chức các hoạt động thư viện và khuyến khích các em tham gia vào những hoạt động đó. Thư viện Trường tiểu học Gia Thụy đã góp phần hỗ trợ cho công tác giảng dạy và học tập của giáo viên và học sinh trong trường. Qua việc triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện, thư viện Trường tiểu học Gia Thụy đã đạt thành tích thư viện xuất sắc, tuy nhiên trong thời gian tới thư viện cần hoàn thiện hơn nữa mô hình này để thư viện thực sự gắn bó, thân thiết với các em học sinh.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

28

Khóa luận tốt nghiệp

2.2 Thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt – Đống Đa – Hà Nội.

2.2.1 Giới thiệu Thư viện trường TH Lý Thường Kiệt - Đống Đa - Hà Nội.

2.2.1.1 Cơ sở vật chất và các trang thiết bị.

Trường tiểu học Lý Thường Kiệt được thành lập từ năm 1916 với tên RIERRE -PASQUIER. Đến năm 1959 , trường được đổi tên là Lý Thường Kiệt, dưới sự lãnh đạo của các thế hệ hiệu trưởng, thầy và trò đã từng bước đi lên vững mạnh và trưởng thành. Trải qua những năm tháng của tiến trình lịch sử cùng với bánh xe thời gian, dưới mái trường biết bao thế hệ học sinh đã trưởng thành , góp phần xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh. Đến nay trường đã vinh dự được nhận danh hiệu: Trường Tiên tiến xuất sắc cấp quận - thành phố.

Những bước trưởng thành và phát triển trong công tác giáo dục tại trường tiểu học Lý Thường Kiệt có phần đóng góp không nhỏ của thư viện trường. Với diện tích 120m² phòng thư viện và 60m² ngoài trời dành cho các hoạt động thư viện, trường đã tạo được một không gian bổ ích để các em học tập và vui chơi lành mạnh. Năm học 2007-2008 thư viện Trường tiểu học Lý Thường Kiệt được công nhận thư viện đạt chuẩn và năm học vừa qua thư viện đã đạt danh hiệu thư viện tiên tiến. Có được những thành tích đó một phần do thư viện đã áp dụng triển khai mô hình mới: mô hình thư viện trường học thân thiện.

Thư viện đã đầu tư trang bị cơ sở vật chất kỹ thuật khá khang trang với 5 máy tính nối mạng Internet trong đó có 1 máy tính để cán bộ thư viện quản lý tài liệu, quản lý bạn đọc; 2 máy tính cho giáo viên và 2 máy tính cho các em học sinh. Bên cạnh đó, thư viện cũng có một tivi, đầu đĩa và máy chiếu phục vụ các em xem phim tư liệu.

Với số lượng 40 chỗ ngồi cho học sinh và 30 chỗ ngồi cho giáo viên, thư viện có thể phục vụ đủ chỗ ngồi cho học sinh của một lớp học mỗi tiết.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

29

Khóa luận tốt nghiệp

Không chỉ vậy, các em cũng có thể đọc sách báo ngay trên những tấm thảm trong phòng thư viện vừa tiết kiệm diện tích đồng thời cũng tạo sự thoải mái và ấm áp.

Thư viện có trên 20 giá sách các loại, trên mỗi giá sách được dán nhãn chỉ rõ chủ đề của sách có trong giá. Một điểm đặc biệt nữa trong việc sắp xếp các giá sách của thư viện trường là sắp xếp giá theo thứ tự chữ cái và số, rất dễ dàng, thuận tiện cho việc tìm kiếm sách.

2.2.1.2 Vốn tài liệu.

Vốn tài liệu thư viện gồm có: sách giáo khoa, sách tham khảo, sách nghiệp vụ, truyện tranh và báo - tạp chí. Trong đó sách giáo khoa có 1.000 bản, sách tham khảo có 2.500 bản và truyện tranh có 2.500 bản và sách nghiệp vụ 2.500 bản. Sách bao gồm nhiều lĩnh vực như: lịch sử, toán học... ngoài ra còn có sách dân gian, khoa học khám phá... Về báo - tạp chí thì chủ yếu là báo nhi đồng, toán học tuổi thơ và văn học tuổi trẻ. Không chỉ có sách và báo - tạp chí, thư viện còn dành riêng một giá để chứa các loại băng đĩa phục vụ cho nhu cầu giải trí, học tập của các em.

2.2.1.3 Cán bộ thư viện.

Thư viện có một cán bộ kiêm nhiệm đảm nhận mọi công việc và hoạt động của thư viện, ngoài ra thư viện cũng có sự tham gia giúp đỡ của giáo viên và học sinh trong trường.

2.2.1.4 Bạn đọc thư viện.

Đối tượng bạn đọc mà thư viện phục vụ gồm có: cán bộ, giáo viên và học sinh trong trường.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

30

Khóa luận tốt nghiệp

2.2.2 Tình hình triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại Trường tiểu học Lý Thường Kiệt – Đống Đa – Hà Nội.

Để khảo sát tình hình triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại Trường tiểu học Lý Thường Kiệt, tôi đã dùng phương pháp điều tra bảng hỏi, với số phiếu phát ra là 100 và số phiếu thu về là 100.

2.2.2.1 Bài trí thư viện trường học theo hướng thân thiện.

Thư viện Trường tiểu học Lý Thường Kiệt với diện tích 120m² rộng rãi, thoáng mát được chia thành phòng đọc học sinh và phòng đọc giáo viên, ngoài ra thư viện cũng dành 60m² sân trường để xây dựng thư viện ngoài trời cho các em học sinh. Trong phòng đọc thư viện có đầy đủ hệ thống đèn chiếu sáng cho các em đọc sách. Ngay trước phòng đọc học sinh và phòng đọc giáo viên đều có bảng tin thư viện và lịch hoạt động dành riêng cho từng đối tượng. Bên cạnh đó thư viện cũng có tủ trưng bày sản phẩm của các em học sinh như tranh vẽ, tượng nặn.

Được trang trí bởi những hình vẽ sống động, các khẩu hiệu treo trên tường thư viện đã cuốn hút và hấp dẫn hơn đối với đối tượng bạn đọc nhỏ tuổi. Bằng các gam màu tươi tắn như vàng, đỏ, xanh được sử dụng để sơn bàn ghế, tường và các giá sách đã giúp kích thích tinh thần và hứng thú đọc sách của các em. Mỗi góc phòng và ngay cả tường thư viện cũng được tận dụng để treo những khẩu hiệu như “Thư viện chính là nơi – Để mọi người học hỏi – Hãy hạ thấp giọng nói – Để nâng trí óc lên” vừa nhắc nhở và hướng dẫn các em đọc sách, yêu sách. Ngoài những khẩu hiệu và tranh ảnh được treo trên tường còn có giấy khen, bằng khen ghi lại thành tích thư viện đã đạt được.

Điểm đáng chú ý trong thư viện là giá sách xoay hình cây nấm rất độc đáo và cũng tiện dụng vì chứa được rất nhiều sách. Các giá sách được sắp

Khóa luận tốt nghiệp

xếp theo thứ tự chữ cái và số, giúp cho cán bộ thư viện dễ dàng sắp xếp sách báo và tìm kiếm mỗi khi phục vụ bạn đọc.

Cách bài trí và sắp xếp giá sách, các loại tài liệu và bàn ghế trong thư viện khoa học và hợp lý. Không gian thư viện như được mở rộng hơn bởi các giá sách xếp xung quanh áp sát tường, ở giữa là bàn ghế để các em ngồi đọc sách báo. Cũng như những thư viện trường tiểu học khác, thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt cũng trang bị những bộ bàn ghế thấp, phù hợp lứa tuổi các em học sinh và nhiều màu sắc.

2.2.2.2 Hệ thống quản lý thân thiện với người sử dụng.

Tại thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt việc phân loại sách dựa trên Bảng phân loại mã màu. Phân loại sách theo mã màu đã tiết kiệm được thời gian và công sức của cán bộ thư viện. Qua đó cán bộ thư viện có nhiều thời gian để phục vụ và đưa ra những sáng kiến phát triển thư viện. Thực chất của phân loại sách theo mã màu là mỗi cuốn sách của từng môn học được dán màu theo mã quy định. Khi sắp xếp hay tìm kiếm sách có thể dễ dàng nhận biết, nếu cuốn sách nào bị để sai vị trí cũng sẽ tìm được ngay, nhờ vậy mà sách trong thư viện được sử dụng hiệu quả, tối đa.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

32

Khóa luận tốt nghiệp

Dưới đây là Bảng phân loại sách theo mã màu của thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt.

Màu	Chủ đề của Sách
	Tủ sách đạo đức.
	Khoa học khám phá
	Lịch sử
	Danh nhân
	Dân gian
	Văn học nước ngoài
	Văn học Việt Nam
	Truyện cổ tích
	Bác Hồ kính yêu.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

33

Khóa luận tốt nghiệp

Thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt là một trong số ít thư viện trường tiểu học vừa phục vụ đọc tại chỗ và cả mượn về nhà. Tuy nhiên, cho học sinh mượn tài liệu về nhà chỉ dành cho các em học sinh lớp lớn. Việc quản lý hoạt động mượn trả sách chủ yếu trên sổ sách của cán bộ thư viện. Đây cũng là một trong những hạn chế của hầu hết các thư viện trường tiểu học, tuy đã áp dụng tin học trong hoạt động thư viện, nhưng vẫn chưa thực sự hiệu quả.

Về lịch hoạt động của thư viện được xây dựng dựa trên thời khóa biểu và lịch hoạt động của trường. Đó là từ tiết 1-4 các buổi chiều, chia thành mỗi tiết một lớp. Lịch hoạt động này vẫn còn hạn chế thời gian các em học sinh đến sử dụng thư viện.

2.2.2.3 Chọn sách đáp ứng nhu cầu của bạn đọc.

Hàng tháng thư viện phục vụ khoảng 7.000 lượt bạn đọc đến với thư viện. Để thu hút bạn đọc đến sử dụng thư viện đã bổ sung nhiều loại sách báo. Hiện nay, thư viện có gần 10.000 bản sách báo và tài liệu dạng khác, đã phần nào đáp ứng được nhu cầu học tập và giảng dạy của giáo viên cũng như học sinh trong trường. Trong đó có cả sách giáo khoa, sách nghiệp vụ, sách tham khảo, truyện tranh và báo – tạp chí.

Việc bổ sung sách mới cho thư viện được tiến hành vào đầu mỗi năm học mới. Giáo viên các bộ môn sẽ đăng ký nhu cầu với cán bộ thư viện để liên hệ đặt mua sách. Như vậy việc bổ sung những loại tài liệu này mới chỉ đáp ứng, thỏa mãn nhu cầu của giáo viên, chưa thực sự phù hợp với mong muốn của các em học sinh.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

34

Khóa luận tốt nghiệp

Theo khảo sát về tỉ lệ loại tài liệu học sinh trường tiểu học Lý Thường Kiệt yêu thích thì kết quả là:

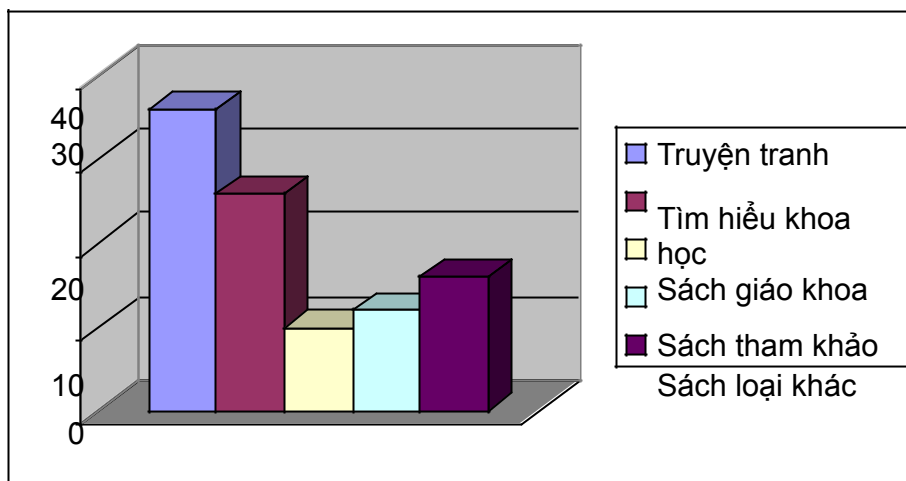
Truyện tranh 36%

Tìm hiểu khoa học 26%

Sách giáo khoa 10%

Sách tham khảo 12%

Sách loại khác 16%

Biểu đồ 4: Tỉ lệ loại tài liệu học sinh yêu thích.

2.2.2.4 Tổ chức hoạt động trong thư viện trường học thân thiện.

Thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt đã áp dụng triển khai mô hình thư viện ngoài trời và thư viện lưu động. Với 60m² diện tích sân trường thư viện đã tận dụng làm thư viện ngoài trời, tạo ra khoảng không gian thoải mái cho các em học sinh đọc sách. Thư viện ngoài trời tại đây cũng đã có mái che, ghế ngồi và được trang trí khá hấp dẫn. Các em có thể đọc vào mỗi giờ ra chơi hay những tiết học tại thư viện. Bên cạnh đó thư viện cũng trang bị những giỏ sách, giá sách và tủ sách lưu động. Các em học sinh có thể mang tài liệu lên lớp bằng giỏ sách lưu động, giá sách lưu động và tủ sách

lưu động lại được dùng khi các em tham gia thư viện ngoài trời. Với mục tiêu bất cứ khi nào, bất cứ ở đâu thư viện cũng mang sách đến cho các bạn

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

35

Khóa luận tốt nghiệp

đọc nhỏ tuổi, thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt đã làm tốt công tác phục vụ bạn đọc.

Bảng 1: Nhu cầu của học sinh Trường tiểu học Lý Thường Kiệt về hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện.

Hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện	Tỉ lệ (%)
Thư viện ngoài trời	50
Thư viện lớp học	14
Thư viện đa năng	20
Thư viện lưu động	16

Kết quả khảo sát trên cho thấy: 50% học sinh Trường tiểu học Lý Thường Kiệt đã yêu thích loại hình thư viện ngoài trời.

Tuy nhiên thư viện vẫn chưa xây dựng được một thư viện đa năng với các góc hoạt động, mặc dù cũng đã có nơi để các em đọc sách, viết báo, hay vẽ tranh nặn tượng nhưng vẫn chưa cụ thể và chưa được dán nhãn. Theo cán bộ thư viện của trường tới đây thư viện trường sẽ tổ chức góc Văn hóa địa phương để trưng bày sản vật của địa phương.

Thư viện cũng thường xuyên tổ chức các hoạt động như: tuyên truyền giới thiệu sách vào thứ hai hàng tuần, giới thiệu sách trên website của trường, vẽ tranh theo chủ đề và viết cảm nghĩ về những cuốn sách hay đã được đọc. Đây thực sự là những hoạt động hay và bổ ích, không chỉ giúp các em thư giãn giải trí mà còn phục vụ cho việc bổ trợ, nâng cao kiến thức và rèn luyện các kỹ năng khác.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

36

Khóa luận tốt nghiệp

2.2.2.5 Sự tham gia của học sinh vào các hoạt động thư viện.

Theo cán bộ thư viện trường, các em học sinh đã được tham gia sắp xếp sách báo, giữ gìn vệ sinh thư viện. Mặc dù vẫn còn nhiều sai sót nhưng chỉ mang tính chất khuyến khích động viên các em có ý thức giữ gìn tài liệu, giữ gìn môi trường chung sạch đẹp.

Theo kết quả khảo sát 100% các em học sinh trường tiểu học Lý Thường Kiệt tham gia vào các hoạt động tuyên truyền giới thiệu sách, vẽ tranh theo sách của thư viện trường. Đây là một tín hiệu đáng mừng đối với thư viện các trường tiểu học. Hy vọng rằng trong giai đoạn tới mô hình thư viện trường học thân thiện sẽ được triển khai áp dụng tại tất cả các trường học trên địa bàn Hà Nội.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

37

Khóa luận tốt nghiệp

2.3 Thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi – Hà Đông – Hà Nội.

2.3.1 Giới thiệu thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi - Hà Đông – Hà Nội.

2.3.1.1 Cơ sở vật chất và các trang thiết bị.

Trường tiểu học Nguyễn Trãi với nhiều năm xây dựng và phát triển đã đạt được nhiều thành tích trong sự nghiệp giáo dục thế hệ trẻ, góp phần không nhỏ trong những thành công đó là nhờ có thư viện trường hỗ trợ cho hoạt động dạy và học của thầy trò trường tiểu học Nguyễn Trãi.

Thư viện nằm trong khuôn viên trường ở ngay lối ra vào, không chỉ thuận tiện cho bạn đọc là thầy cô và học sinh trong trường mà còn dễ dàng cho độc giả bên ngoài vào thăm quan thư viện. Với diện tích 82m² tuy không phải quá rộng nhưng cũng đã tạo được một không gian ấm áp, ngăn nắp cho các em khi đến sử dụng thư viện.

Những hình ảnh ngộ nghĩnh gắn liền với các câu chuyện cổ tích đã tạo ra một không gian thực sự hấp dẫn. Phục vụ cho công tác quản lý bạn đọc và quản lý tài liệu, thư viện đã đầu tư mua sắm 3 máy tính nối mạng. Thư viện có khoảng 12 giá sách trong đó có cả các giá sách chuyên đề.

2.3.1.2 Vốn tài liệu.

Thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi có vốn tài liệu phong phú, đa dạng về nhiều lĩnh vực được chia thành: sách giáo khoa, sách tham khảo, sách nghiệp vụ và một số lượng lớn các loại truyện tranh.

Trong đó: Sách tham khảo có khoảng hơn 2.000 cuốn; sách giáo khoa là 2.027 cuốn; sách nghiệp vụ có hơn 700 cuốn; đặc biệt là truyện tranh chiếm số lượng nhiều nhất: 3.000 cuốn.

2.3.1.3 Cán bộ thư viện.

Thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi mới chỉ có một cán bộ kiêm nhiệm, trình độ sơ cấp. Cũng chính vì vậy hiệu quả phục vụ bạn đọc của thư

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

38

Khóa luận tốt nghiệp

viện trường chưa thực sự cao. Vẫn chưa có nhiều đổi mới, sáng kiến để phát triển thư viện, thư viện trường vẫn còn như một kho sách.

2.3.1.4 Bàn đọc thư viện.

Đối tượng bạn đọc của thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi bao gồm: cán bộ, giáo viên và học sinh trong trường. Với đối tượng bạn đọc là các em học sinh thư viện cần phân chia và nhận biết tâm lý lứa tuổi của các em để chọn sách báo cho phù hợp.

2.3.2 Tình hình triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại trường tiểu học Nguyễn Trãi – Hà Đông – Hà Nội.

2.3.2.1 Bài trí thư viện theo hướng thư viện trường học thân thiện.

Hình ảnh một thư viện kiểu cũ với rất nhiều cuốn sách được sắp xếp theo kích cỡ trên giá sách hoặc cất trong kho là khá phổ biến. Cũng chính vì vậy mà học sinh không có cơ hội được tiếp xúc trực tiếp với sách và tạo nên khoảng cách lớn giữa các em học sinh với thư viện. Việc thay đổi cách bài trí thư viện bằng một không gian mới hấp dẫn, khoa học và thuận tiện cho việc sử dụng sẽ tạo cảm giác thoải mái, vui vẻ và gần gũi. Điều này không chỉ giúp học sinh dễ dàng tiếp cận với sách mà còn tạo bầu không khí thân thiện giữa cán bộ thư viện với học sinh và giáo viên trong trường, thu hút bạn đọc sử dụng thư viện một cách hiệu quả.

Thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi đã đáp ứng được những tiêu chí của một thư viện trường học thân thiện. Đó là : hấp dẫn, thuận tiện, thoải mái, khoa học, gọn gàng và phù hợp với lứa tuổi của các em học sinh tiểu học. Với không gian dành cho thư viện là 82 m² sạch sẽ, đủ ánh sáng, thoáng mát và an toàn với bạn đọc. Bên cạnh đó thư viện cũng bố trí đầy đủ ghế ngồi cho các em học sinh và giáo viên khi đến đọc tài liệu. Hệ thống tủ giá,

bàn ghế được sắp xếp ngăn nắp, thuận tiện cho việc di chuyển giữa các giá sách. Thư viện cũng có các giá sách theo chuyên đề như: “Giới thiệu sách

Khóa luận tốt nghiệp

mừng sinh nhật Bác”; “Thế giới cổ tích của em”; “Thử tài đồ vui”; “Theo dòng lịch sử...”. Các tủ sách đều khá thấp các em hoàn toàn có thể tự lấy tài liệu ở trên các giá, kệ. Cán bộ thư viện quản lý tài liệu chủ yếu bằng sổ sách. Nội quy thư viện được treo ngay lối ra vào hợp lý và dễ nhìn. Trong thư viện cũng có các ngăn tủ chứa sản phẩm của các em học sinh như: tranh vẽ,

...Đặc biệt, khi khảo sát việc áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại các trường tiểu học, có thể nhận thấy hầu hết các thư viện đã dùng thảm để thay bàn ghế, vừa tiết kiệm diện tích và vừa tạo cảm giác thoải mái cho các em.

2.3.2.2 Hệ thống quản lý thân thiện với người sử dụng.

Hệ thống phân loại, tra cứu trong các thư viện trường học trước đây chủ yếu phục vụ cho công tác quản lý của cán bộ thư viện nên khó khăn cho người sử dụng; các thủ tục mượn trả thường phức tạp, rườm rà. Chính vì vậy việc cải thiện hệ thống quản lý nhằm góp phần khắc phục những nhược điểm đó và giúp thư viện gần gũi với bạn đọc hơn. Thông thường thư viện các trường tiểu học thường phân loại sách theo các khung phân loại nhưng với mô hình thư viện trường tiểu học thân thiện có thể phân loại sách theo mã màu, giúp cho việc tìm kiếm, sắp xếp được nhanh chóng và chính xác hơn. Tuy nhiên thư viện tiểu học Nguyễn Trãi vẫn áp dụng phương pháp phân loại theo khung phân loại DDC.

Để tổ chức và làm phong phú thêm các hình thức phục vụ của thư viện, giúp các em tham gia mọi hoạt động của thư viện thì cán bộ thư viện cần có kế hoạch, sắp xếp lịch hoạt động rõ ràng giữa các khối lớp. Trường tiểu học Nguyễn Trãi học 2ca/ ngày nên việc sắp xếp lịch đọc cho các em không gặp nhiều khó khăn. Thư viện bắt đầu phục vụ từ 14h – 16h30 buổi chiều vào các ngày trong tuần từ thứ hai đến thứ sáu.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

40

Khóa luận tốt nghiệp

LỊCH PHỤC VỤ BẠN ĐỌC

Thứ Tiết	Thứ 2	Thứ 3	Thứ 4	Thứ 5	Thứ 6
Tiết 1	3D, 3E	5A	1A	4B	2A
Tiết 2	3A, 3C	5C	1B	1E, 4C	1C
Tiết 3	3B	5D, 5B	1C	4A	1G
Tiết 4	3G	5E	2B, 2C	1D	2D

2.3.2.3 Chọn sách đáp ứng nhu cầu người sử dụng.

Do thời gian đọc sách tại thư viện hạn chế, thường thì trong thời gian của một tiết học nên để tăng thời gian đọc sách cho học sinh, thư viện cần khuyến khích các em mượn sách về nhà. Tuy nhiên thư viện các trường tiểu học trong đó có cả thư viện tiểu học Nguyễn Trãi mới chỉ phục vụ đọc tại chỗ. Bởi lẽ, mượn về nhà thủ tục sẽ rườm rà, phức tạp hơn, khó khăn cho việc quản lý sách, dễ bị mất mát, hư hỏng, rách nát. Để một thư viện thực sự gần gũi, thoải mái với bạn đọc thì các thư viện nên tạo điều kiện cho các em được mượn sách về nhà.

Theo kết quả khảo sát về tỷ lệ loại tài liệu học sinh yêu thích tại trường tiểu học Nguyễn Trãi thì kết quả là:

Truyện tranh: 86%

Tìm hiểu khoa học: 10%

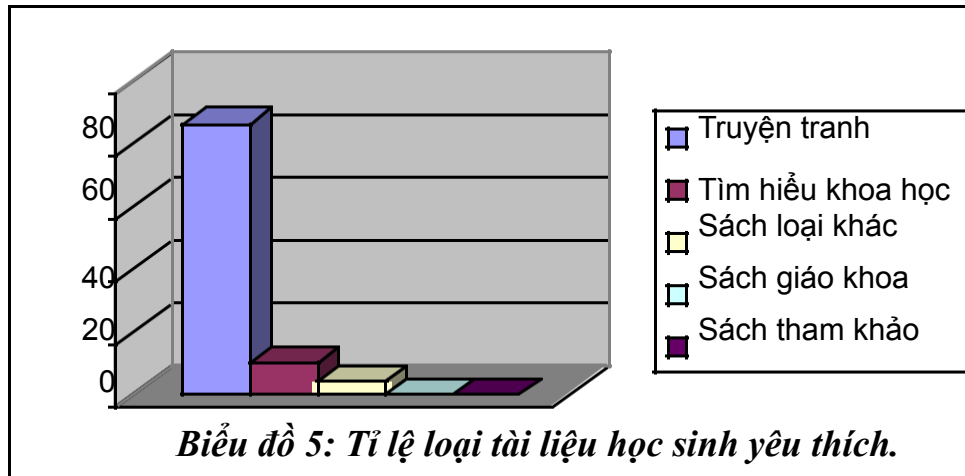
Các loại sách khác: 4%

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

41

Khóa luận tốt nghiệp

100

Có thể thấy thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi chưa kích thích hứng thú đọc của các em đối với sách giáo khoa và tham khảo, mặc dù đây là những tài liệu rất cần thiết và bổ ích cho quá trình học tập của các em.

2.3.2.4 Tổ chức hoạt động trong thư viện trường học thân thiện.

Thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi đã triển khai mô hình thư viện lưu động thông qua giỏ sách lưu động để mang tài liệu đến từng lớp học, giúp các em tranh thủ, tận dụng những giờ giải lao giữa tiết được đọc các loại sách báo bổ ích.

Trong các hình thức tổ chức của mô hình thư viện trường học thân thiện, có thể thấy thư viện lưu động dưới hình thức các giỏ sách, tủ sách lưu động được áp dụng phổ biến nhất. Một phần là bởi sự tiện lợi của các giỏ sách, tủ sách lưu động, dễ di chuyển qua các địa điểm; một phần là vì lý do các em học sinh đã quen với thư viện cố định, chỉ đến thư viện mới có thể đọc sách báo thì thư viện lưu động sẽ mang đến cảm giác mới mẻ và kích thích tư duy của đối tượng độc giả nhỏ tuổi. Chính vì vậy, thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi đã trang trí những giỏ sách lưu động rất đẹp mắt, để mang sách đến từng lớp học.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

42

Khóa luận tốt nghiệp

Bảng 2: Nhu cầu của học sinh Trường tiểu học Nguyễn Trãi về hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện.

Hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện	Tỉ lệ (%)
Thư viện ngoài trời	38
Thư viện lớp học	16
	22
Thư viện đa năng	
	24
Thư viện lưu động	

Kết quả khảo sát trên cho thấy nhu cầu về hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện của các em học sinh Trường tiểu học Nguyễn Trãi rất đa dạng, tuy nhiên thư viện trường mới chỉ tổ chức thư viện lưu động vì vậy chưa đáp ứng được nhu cầu của học sinh.

Khoảng 70% các em học sinh đã tham gia vào các hoạt động thư viện như tuyên truyền, giới thiệu sách. Những hoạt động mà thư viện thường xuyên tổ chức được các em học sinh tham gia là: Tuyên truyền sách 46%, Vẽ tranh theo sách 10%, Kể chuyện theo sách 32% và những hoạt động khác là 12%.

Hàng tuần, hàng tháng thư viện cũng tổ chức những buổi giới thiệu sách mới cho thầy cô và các em học sinh. Đây là hoạt động thường xuyên của thư viện nhằm giới thiệu cho các em những cuốn sách mới, hay và bổ ích. Việc bổ sung tài liệu mới cho thư viện do giáo viên trong trường đăng

ký các loại tài liệu hỗ trợ công tác giảng dạy và bám sát chương trình học của các em. Từ danh sách các loại tài liệu đó và dựa trên nguồn kinh phí bổ sung tài liệu mà thư viện sẽ đặt mua với các nhà xuất bản.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

43

Khóa luận tốt nghiệp

2.3.2.5 Sự tham gia của học sinh vào các hoạt động thư viện.

Các em học sinh trường tiểu học Nguyễn Trãi đã được tham gia sắp xếp sách, báo và các loại tài liệu, giữ vệ sinh thư viện. Cần xây dựng cho các em tính tự chủ trong các hoạt động của thư viện, trường lớp. Đồng thời phát triển các kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hợp tác, kỹ năng trình bày, kỹ năng tư duy. Tạo cơ hội khuyến khích học sinh nói lên ý kiến của mình. Để làm được điều đó cán bộ thư viện và các thầy cô giáo cần lắng nghe và tôn trọng

ý kiến của học sinh. Sẵn sàng hỗ trợ các em thực hiện ý tưởng. Tổ chức các hoạt động phù hợp với nhu cầu, tâm sinh lý của học sinh.

Trong quá trình xây dựng lịch hoạt động, nội quy thư viện, bài trí thư viện học sinh trường tiểu học Nguyễn Trãi vẫn chưa được tham gia tích cực. Riêng đối với việc chủ động trong lựa chọn tài liệu thì các em vẫn còn phải nhờ cán bộ tìm giúp mà không được trực tiếp lựa chọn tài liệu mình mong muốn đọc.

Nhìn vào kết quả khảo sát thu được tại thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi 63% học sinh cán bộ thư viện tìm tài liệu giúp và chỉ 37% học sinh chủ động lựa chọn tài liệu yêu thích.

Một yếu tố không kém phần quan trọng khi đánh giá chất lượng của một thư viện cũng như mức độ thân thiện của nó chính là thái độ phục vụ bạn đọc của cán bộ thư viện. Cán bộ thư viện có chuyên môn, nhiệt tình, cởi mở, sẵn sàng hướng dẫn bạn đọc sử dụng thư viện đồng nghĩa với hiệu quả phục vụ sẽ tăng lên và ngược lại.

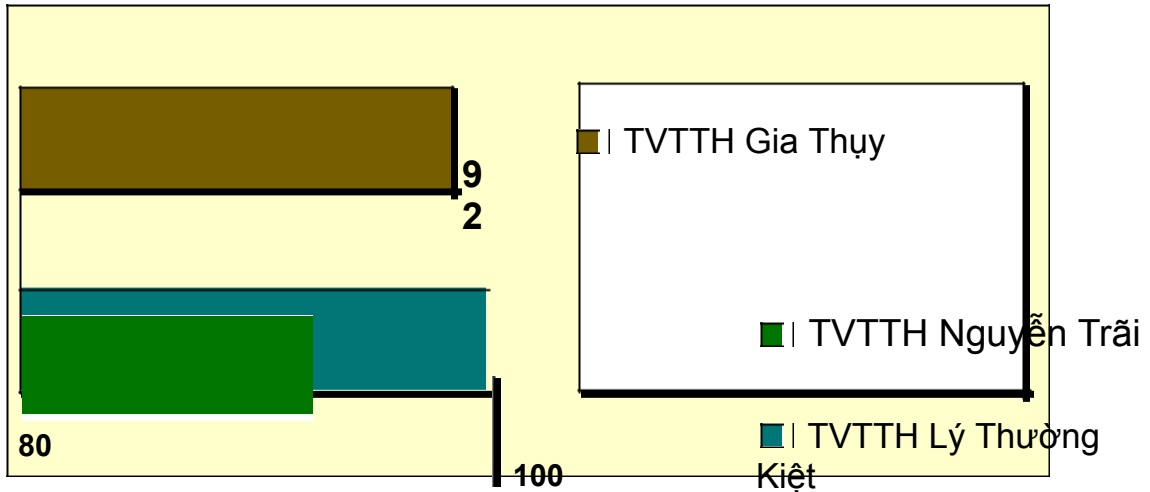
Theo kết quả khảo sát các em học sinh về thái độ phục vụ của cán bộ thư viện thì: 100% học sinh Trường tiểu học Lý Thường Kiệt, 92% học sinh

Trường tiểu học Gia Thụy và 80% học sinh Trường tiểu học Nguyễn Trãi nhận xét cán bộ thư viện trường thân thiện, nhiệt tình, cởi mở.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

44

Khóa luận tốt nghiệp

Biểu đồ 6: Mức độ phục vụ thân thiện của cán bộ thư viện Trường TH Gia Thụy, Trường TH Lý Thường Kiệt và Trường TH Nguyễn Trãi.

Đây cũng được coi như kết quả khả quan góp phần mang đến sự phát triển trong tương lai của các thư viện trường học.

Nhìn chung thư viện các trường tiểu học đã bước đầu triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện và gặt hái được những thành quả nhất định, như thư viện trường tiểu học Gia Thụy tăng số lượt bạn đọc đến thư viện, tiểu học Lý Thường Kiệt 100% học sinh tham gia vào các hoạt động thư viện, tiểu học Nguyễn Trãi đang từng bước đổi mới các hình thức phục vụ phong phú, đa dạng hơn. Có được kết quả đáng mừng đó là nhờ có sự đóng góp của cán bộ thư viện, hỗ trợ của các thầy cô giáo, ban giám hiệu nhà trường và sự nỗ lực của các em học sinh.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

45

CHƯƠNG 3. NHẬN XÉT VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP TRIỂN KHAI MÔ HÌNH THƯ VIỆN TRƯỜNG HỌC THÂN THIỆN TRÊN ĐỊA BÀN HÀ NỘI.

3.1 Một số nhận xét và đánh giá.

3.1.1 Thuận lợi:

Lợi ích mà một thư viện trường học thân thiện mang lại là quan trọng và to lớn, giúp nâng cao chất lượng phục vụ bạn đọc, hiệu quả phục vụ bạn đọc tăng lên rõ rệt và từng bước khẳng định ưu thế của việc đọc sách so với các kênh thông tin khác. Triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện giúp các em yêu thích thư viện và tạo ra sức sống cho các thư viện trường học. Các trường tiểu học đã quan tâm đến mô hình thư viện trường học thân thiện. Bắt đầu từ những thay đổi tưởng như nhỏ nhất nhưng lại tác động rõ rệt đến các em học sinh.

Khi tiến hành khảo sát áp dụng triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện, có thể thấy thư viện các trường tiểu học đã bước đầu xây dựng được một thư viện gần gũi với các em. Thư viện các trường tiểu học Lý Thường Kiệt, tiểu học Nguyễn Trãi và tiểu học Gia Thụy đã tổ chức được một số hình thức của thư viện thân thiện như: thư viện đa năng, thư viện góc lớp, thư viện lưu động, thư viện ngoài trời. Đồng thời đã kết hợp hài hòa giữa việc đọc sách với học tập và vui chơi, giải trí của các em. Hầu hết các thư viện có môi trường sạch đẹp, cách bài trí thư viện cũng hấp dẫn và phù hợp với lứa tuổi của các em học sinh.

Thư viện các trường tiểu học trong quá trình triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện đã nhận được sự quan tâm đầu tư của Nhà nước, của Bộ giáo dục và trực tiếp là của nhà trường. Chỉ thị số 40/2008

CT-BGĐT ngày 22/07/2008 của Bộ Giáo dục và Đào tạo phát động phong trào

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

46

Khóa luận tốt nghiệp

thi đua “Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực”. Đó cũng chính là động lực thúc đẩy các thư viện trường học tiếp tục hoàn thiện các hình thức tổ chức phục vụ của mình để thư viện thực sự gần gũi và đồng hành với các em trong quá trình học tập tại trường.

3.1.1.1 Thư viện tiểu học Gia Thụy.

Qua quá trình khảo sát tình hình triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện tại Trường tiểu học Gia Thụy có thể thấy, cách bài trí thư viện khoa học, gọn gàng, ngăn nắp và khá đẹp mắt đã giúp kích thích tinh thần, hứng thú đọc sách của các em học sinh. Bên cạnh đó, cơ sở vật chất và các trang thiết bị cũng được đầu tư khang trang, hiện đại. Vốn tài liệu thư viện khá đa dạng, phong phú về nhiều lĩnh vực. Cán bộ thư viện trình độ đại học, có chuyên môn, nghiệp vụ thư viện vững vàng, trẻ trung, nhiệt huyết, yêu trẻ.

Đặc biệt thư viện trường tiểu học Gia Thụy cũng nhận được sự hỗ trợ của nhà trường, sự quan tâm, giúp đỡ và tập huấn kinh nghiệm của dự án Việt – Bỉ. Chính vì vậy, chỉ trong 3 năm xây dựng và phát triển đến nay thư viện trường đã vinh dự đạt danh hiệu “Thư viện xuất sắc”

Thư viện đã áp dụng một số hình thức tổ chức của thư viện trường học thân thiện như: thư viện đa năng, thư viện góc lớp, thư viện lưu động. Kết hợp tổ chức các hoạt động: tuyên truyền sách, giới thiệu sách, vẽ tranh theo sách, kể chuyện theo sách, viết cảm nghĩ về sách đã được đọc. Và đã thu được những tín hiệu tích cực, lượt bạn đọc đến thư viện tăng.

3.1.1.2 Thư viện tiểu học Lý Thường Kiệt.

Thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt đã tạo ra được một không gian để tổ chức các hoạt động đọc viết cho các em học sinh. Cơ sở vật chất

kỹ thuật khá khang trang, hiện đại. Vốn tài liệu đã đáp ứng được phần nào nhu cầu của bạn đọc.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

47

Khóa luận tốt nghiệp

Ngoài ra thư viện cũng nhận được sự hỗ trợ của nhà trường và các cấp lãnh đạo. Tổ chức tuyên truyền – giới thiệu sách, vẽ tranh theo sách, kể chuyện sách. Đã áp dụng thư viện lưu động, thư viện ngoài trời. Đặc biệt thư viện đã tiến hành phân loại sách theo bảng mã màu dễ dàng, thuận tiện cho việc tìm kiếm và sắp xếp tài liệu. Trong năm học vừa qua, thư viện tiểu học Lý Thường Kiệt đã đạt danh hiệu “Thư viện tiên tiến”.

3.1.1.3 Thư viện tiểu học Nguyễn Trãi.

Thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi có nhiều năm xây dựng và phát triển. Cán bộ thư viện có kinh nghiệm quản lý bạn đọc, quản lý tài liệu. Đã áp dụng thư viện lưu động. Tổ chức các hoạt động tuyên truyền giới thiệu sách, kể chuyện sách... Được sự hỗ trợ của nhà trường và các cấp lãnh đạo đến nay thư viện đã đạt “Thư viện chuẩn”.

3.1.2 Khó khăn:

Tuy đã áp dụng các hình thức tổ chức của một mô hình thư viện trường học thân thiện nhưng việc triển khai chưa triệt để và chưa mang đến hiệu quả cao.

3.1.2.1 Thư viện tiểu học Gia Thụy

Các loại tài liệu nước ngoài, tài liệu khoa học, sách tham khảo chưa đáp ứng được nhu cầu của bạn đọc thư viện. Giờ phục vụ vẫn còn hạn chế. Chưa xây dựng được thư viện ngoài trời. Việc bổ sung sách vẫn chưa dựa trên những đề xuất của các em học sinh. Chưa tiến hành phân loại sách theo bảng mã màu.

3.1.2.2 Thư viện tiểu học Lý Thường Kiệt:

Cán bộ kiêm nhiệm, phải làm nhiều công việc, chưa có nhiều sáng kiến, đổi mới để phát triển thư viện. Chưa xây dựng được thư viện đa năng. Lịch hoạt động gói gọn trong các buổi chiều, chưa phù hợp.

3.1.2.3 Thư viện tiểu học Nguyễn Trãi:

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

48

Khóa luận tốt nghiệp

Trong quá trình triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện, Trường tiểu học Nguyễn Trãi vẫn còn nhiều khó khăn. Bảng tần suất sử dụng thư viện của học sinh các trường tiểu học dưới đây cho thấy, học sinh Trường tiểu học Nguyễn Trãi có tần suất sử dụng thư viện thấp nhất.

Bảng 3 : Tần suất sử dụng thư viện của học sinh Trường tiểu học Gia Thụy, Trường tiểu học Lý Thường Kiệt và Trường TH Nguyễn Trãi.

Tần suất sử dụng thư viện	HS Trường TH Gia Thụy	HS Trường TH Lý Thường Kiệt	HS Trường TH Nguyễn Trãi
Thường xuyên	71	80	10
Thỉnh thoảng	29	20	90
Không bao giờ đến	0	0	0

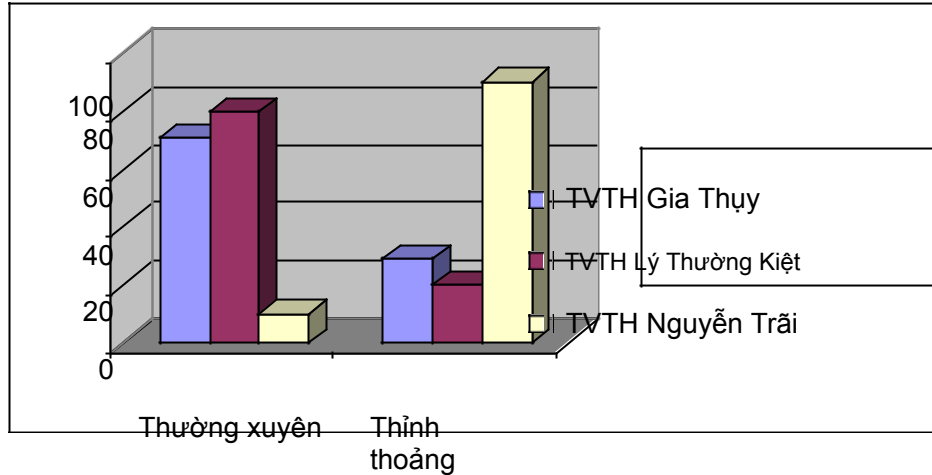
Nguyên nhân khiến cho các em học sinh Trường tiểu học Nguyễn Trãi chưa thường xuyên tới sử dụng thư viện trường là bởi thư viện chưa thường xuyên tổ chức các hoạt động tuyên truyền, giới thiệu sách, các hình thức tổ chức thư viện trường học thân thiện còn hạn chế. Mới chỉ có giỏ sách lưu động, chưa thu hút được các em học sinh đến với thư viện.

Đồng thời giáo viên trong trường chưa nhận thức rõ ràng về vai trò và tầm quan trọng của thư viện trong trường học. Theo cán bộ thư viện nhiều giáo viên đã tranh thủ giờ học tại thư viện của các em để giao bài tập. Cán bộ thư viện lại là cán bộ kiêm nhiệm, chưa có nhiều thời gian dành cho các hoạt động của thư viện. Thư viện cũng chưa tiến hành phân loại sách theo bảng mã màu nên chưa tạo được hứng thú và kích thích các em tham gia vào hoạt động thư viện và sử dụng tài liệu.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

49

Khóa luận tốt nghiệp

Biểu đồ 7: Tần suất sử dụng thư viện của học sinh các trường tiểu học Gia Thụy, Lý Thường Kiệt và Nguyễn Trãi.

Vốn tài liệu thư viện cũng chưa thực sự phong phú, chiếm số lượng nhiều nhất vẫn là truyện tranh trong khi đó 10% học sinh yêu thích sách tìm hiểu khoa học, 4% học sinh mong muốn đọc các loại sách khác. Mặc dù, ở lứa tuổi học sinh tiểu học các em vẫn thường thích đọc truyện tranh, tuy nhiên chúng ta cũng cần định hướng cho các em đọc những loại tài liệu bổ ích, hỗ trợ cho việc học tập ở trên lớp. Vì vậy, vốn tài liệu thư viện Trường tiểu học Nguyễn Trãi chưa đáp ứng được mục tiêu mà thư viện trường học thân thiện đặt ra, đó là: giúp các em có cơ hội tiếp cận thông tin bổ ích. Chưa có nhiều các tài liệu tiếng nước ngoài để hỗ trợ các em trong việc học ngoại ngữ.

Tin học hóa trong hoạt động thư viện chưa thực sự hiệu quả, công tác quản lý sách báo, quản lý bạn đọc vẫn dựa trên sổ sách. Cơ sở vật chất và các trang thiết bị chưa được đầu tư thích đáng. Các em cũng chưa thực sự được tham gia đóng góp ý kiến vào các hoạt động thư viện, mới chỉ tham gia sắp xếp sách báo cũng như bảo quản tài liệu, chưa được đóng góp ý kiến để bổ sung tài liệu hay xây dựng nội quy thư viện. Cơ sở vật chất vẫn chưa được đầu tư thích đáng để nâng cao chất lượng phục vụ của thư viện.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

50

Khóa luận tốt nghiệp

3.1.3 Đánh giá chung.

Mặc dù các thư viện đều đã trang bị máy tính nối mạng nhưng việc quản lý tài liệu, quản lý bạn đọc của một số thư viện vẫn trên giấy tờ, sổ sách như thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi. Chính vì lý do đó mà việc quản lý sách báo chưa đạt được hiệu quả cao, vẫn xảy ra tình trạng hỏng sách, mất sách. Trong khi đó, thư viện trường học thân thiện lại có rất nhiều hình thức tổ chức ở ngoài trời, ở hành lang, hoặc góc lớp, khó khăn khi quản lý các loại tài liệu này.

Hầu hết các thư viện chưa áp dụng phân loại sách theo mã màu, lý do mà cán bộ thư viện đưa ra là bởi vì sách báo cho các em đã quá nhiều màu sắc nên không cần phải tiến hành dán mã màu khi phân loại sách nữa. Mặc dù với các hình thức thư viện lưu động, thư viện hành lang các em có thể đọc ngoài giờ phục vụ của thư viện, nhưng với lịch đọc sách của các thư viện là vào các tiết học thì chưa đủ đáp ứng nhu cầu, mong muốn được đọc sách của các em. Chưa tổ chức nhiều các hoạt động tuyên truyền sách báo.

Năng lực của đội ngũ cán bộ thư viện trong các trường tiểu học chưa đồng đều. Vẫn còn một số thư viện không có cán bộ chuyên trách mà do giáo viên kiêm nhiệm như thư viện trường tiểu học Nguyễn Trãi, thư viện trường tiểu học Lý Thường Kiệt.

3.2 Giải pháp mở rộng việc triển khai áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện tại các trường tiểu học trên địa bàn Hà Nội.

3.2.1 Tăng cường quản lý nhà nước, hoàn thiện hệ thống các văn bản pháp quy, có chính sách hỗ trợ các thư viện trường học đang áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện.

Hiện nay các văn bản, chính sách phát triển thư viện trường học chưa thật đầy đủ và kịp thời; việc kiểm tra, đôn đốc, giám sát hoạt động thư viện chưa thường xuyên. Để mở rộng triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện

Khóa luận tốt nghiệp

cần có sự quan tâm, đầu tư theo chiều sâu hơn nữa cho các thư viện trường học. Phát triển hệ thống thư viện trường học phổ thông có chất lượng, hoạt động thư viện trở thành hoạt động thường xuyên, đóng góp vào sự nghiệp giáo dục của đất nước. Chính vì vậy, trong thời gian tới cần tăng cường quản lý nhà nước, hoàn thiện hệ thống các văn bản pháp quy và có chính sách hỗ trợ cho các thư viện trường học.

Tạo điều kiện và khích lệ các thư viện trường học đang áp dụng mô hình này đồng thời đẩy mạnh mở rộng thư viện trường học thân thiện trên cả nước. Mô hình thư viện trường học thân thiện là một mô hình mới đem lại hiệu quả cao trong công tác phục vụ bạn đọc, tuy nhiên việc xây dựng và tạo nên một không khí mới cho thư viện các trường tiểu học cần phải có sự đầu tư kinh phí để mua sắm các trang thiết bị hiện đại, vì vậy rất cần có sự quan tâm, chỉ đạo của các cấp lãnh đạo.

Bên cạnh đó, có chính sách đãi ngộ hợp lý đối với những người làm công tác thư viện trường học để họ có thêm động lực hoàn thành tốt công việc. Bộ Giáo dục và Đào tạo đang nghiên cứu và xây dựng “mô hình thư viện trường học giai đoạn mới” theo xu hướng mở với nguyên tắc bất cứ lúc nào học sinh cũng có thể tìm đọc được sách, không gò bó, khuôn mẫu. Thư viện trường học thân thiện đã đáp ứng được những yêu cầu đó.

3.2.2 Nâng cao nhận thức về ý nghĩa và tầm quan trọng của thư viện

Thư viện trường học không chỉ là nơi lưu giữ sách mà thư viện là phương tiện trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng dạy và học trong nhà trường, là nơi diễn ra sinh hoạt văn hóa tinh thần của các em học sinh giúp các em có cơ hội củng cố và mở rộng tri thức. Chính vì vậy, chúng ta cần thay đổi quan niệm, nhận thức, cách nhìn về một thư viện trường học từ đó nâng tầm quan trọng của thư viện đối với đời sống tinh thần các em nhỏ.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

52

Khóa luận tốt nghiệp

Người cán bộ thư viện cần nhận thức rõ ràng là dù với mô hình thư viện thân thiện hay với hình thức tổ chức cụ thể nào thì mục tiêu cuối cùng vẫn là phục vụ bạn đọc tốt nhất, làm sao để bạn đọc sử dụng tối đa nguồn tài liệu có trong thư viện một cách thuận tiện và linh hoạt. Làm tốt chức năng của một thư viện: thông tin kịp thời, giáo dục tri thức văn hóa - tư tưởng và giải trí. Chỉ khi nhận thức rõ ràng tầm quan trọng của thư viện người cán bộ mới đề ra những sáng kiến để phát triển thư viện.

3.2.3 Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất và các trang thiết bị cho thư viện

Các trường tiểu học trong quá trình triển khai mô hình thư viện trường học thân thiện cần được đầu tư cơ sở vật chất kỹ thuật và các trang thiết bị. Nâng cao chất lượng phục vụ bạn đọc, đưa tài liệu đến tay bạn đọc bằng mọi phương thức tại nhiều thời điểm. Đặc biệt là hỗ trợ các thư viện trường học thuộc miền núi, vùng sâu vùng xa.

3.2.4 Giáo dục, định hướng thói quen và kỹ năng sử dụng thư viện cho các đối tượng bạn đọc.

Giáo dục định hướng thói quen và kỹ năng sử dụng thư viện cho các em học sinh là công việc cần thiết và quan trọng, ảnh hưởng đến quá trình học tập và tích lũy kiến thức thông qua sách báo của các em. Bên cạnh những kiến thức được học tại nhà trường thông qua thầy cô giáo, các em cũng tiếp nhận một khối lượng tri thức lớn thông qua việc đọc sách báo. Tuy nhiên, thời gian phục vụ tại thư viện lại chưa nhiều. Chính vì vậy cần hướng dẫn các em cách đọc sách hiệu quả, thu được nhiều thông tin hữu ích.

Đối tượng bạn đọc là học sinh tiểu học mới bắt đầu hình thành thói quen và kỹ năng đọc sách, chính vì vậy cần định hướng cho các em nên đọc loại tài liệu gì để bổ ích cho việc học tập và giải trí nhẹ nhàng, giáo dục các

em giữ gìn, yêu quý sách báo, có ý thức khi tham gia các hoạt động thư viện, tạo điều kiện cho các em tiếp cận nguồn thông tin bổ ích một cách tối đa.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

53

Khóa luận tốt nghiệp

Trẻ em rất dễ bị tác động bởi những ảnh hưởng từ bên trong và bên ngoài, chính vì vậy việc giáo dục trẻ đọc đúng cách, đúng sách cần thiết cho sự phát triển tri thức và nhận thức của các em.

Sử dụng thư viện không chỉ đơn giản là đến đọc sách và các loại tài liệu mà hơn thế, các em còn được tham gia vào những góc hoạt động: góc nghệ thuật, góc đọc, góc viết... cần hướng dẫn các em phát huy hiệu quả của những góc hoạt động đó, đồng thời có ý thức giữ gìn, bảo vệ.

3.2.5 Tăng cường chất lượng và số lượng tài liệu cho các thư viện trường học thân thiện phục vụ cho việc học tập và giải trí.

Mặc dù các thư viện trường tiểu học đã bổ sung khá nhiều loại tài liệu mới nhưng vẫn chưa chú trọng vào chất lượng nội dung và hình thức của tài liệu. Những tài liệu có trong thư viện chưa phong phú, chưa bám sát chương trình học và chưa thực sự hấp dẫn đối với những tài liệu giáo khoa, tham khảo.

Hiện nay có rất nhiều loại tài liệu chỉ phục vụ nhu cầu giải trí tức thời không mang tính giáo dục lành mạnh. Chính vì vậy vai trò của thư viện trong việc lựa chọn tài liệu phục vụ bạn đọc càng cần được khẳng định hơn nữa. Cần bổ sung những loại sách báo do các cơ quan uy tín ban hành như Thiếu niên, Nhi động hay các loại tạp chí Toán học tuổi thơ, Văn học và tuổi trẻ ...

Cần tăng cường sách báo về tìm hiểu khoa học, về thế giới xung quanh và các lĩnh vực tri thức nhiều hơn nữa để các em có những hiểu biết cần thiết. Theo khảo sát về đề xuất của các em học sinh đối với thư viện trường: 52% Các em mong muốn thư viện sẽ có thêm nhiều sách, truyện nước ngoài và các sách tìm hiểu khoa học.

3.2.6 Giao lưu, hợp tác với các thư viện đã áp dụng mô hình thư viện thân thiện ở trong nước và khu vực.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

54

Khóa luận tốt nghiệp

Sự giao lưu và hợp tác với các thư viện đã áp dụng mô hình thư viện trường học thân thiện ở trong và ngoài nước có ý nghĩa quan trọng và cần thiết. Qua đó trao đổi kinh nghiệm và phương pháp để việc áp dụng mô hình mới này đạt được hiệu quả cao. Trên cả nước đã có một số thư viện triển khai hiệu quả mô hình thư viện trường học thân thiện như trường tiểu học Phúc Thuận - Thái Nguyên, trường tiểu học Mỹ Hiệp – Đồng Tháp... Việc học hỏi kinh nghiệm về cách bài trí thư viện theo hướng thân thiện, cách xây dựng hệ thống quản lý thư viện hay tổ chức các hoạt động của thư viện trường học thân thiện sẽ giúp cho mô hình này được nhân rộng và phong phú hơn.

Không chỉ vậy, Bộ Văn hóa – Thể thao – Du lịch còn phát động phong trào thi đua xây dựng giữa các thư viện trường tiểu học. Khuyến khích các thư viện đổi mới phương thức hoạt động của mình cho phù hợp với nhu cầu của bạn đọc.

3.2.7 Tăng cường bồi dưỡng nâng cao trình độ đội ngũ cán bộ, mở các lớp tập huấn kinh nghiệm thực tế khi xây dựng mô hình thư viện trường học thân thiện.

Cán bộ thư viện các trường phổ thông vẫn còn thiếu về số lượng và yếu về chất lượng. Cơ chế, chính sách lương thưởng cho đội ngũ cán bộ thư viện trường học vẫn chưa thực sự thu hút và có trách nhiệm, gắn bó lâu dài với công tác thư viện. Vì vậy, trong giai đoạn tới, các thư viện trường học cần có kế hoạch bồi dưỡng nâng cao trình độ cho đội ngũ cán bộ, và có những mức thưởng đối với cán bộ có nhiều sáng kiến, đóng góp kinh nghiệm cho hoạt động thư viện của trường.

Cán bộ thư viện trường học thân thiện không chỉ vững vàng về nghiệp vụ mà còn phải biết tổ chức các em học sinh tham gia vào hoạt động thư viện. Thực tế là, thư viện trường tiểu học các em chưa thực sự được tham gia

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

55

Khóa luận tốt nghiệp

đóng góp ý kiến, cán bộ thư viện cần tích cực hơn nữa, hướng dẫn các em từ những công việc dễ dàng như sắp xếp tài liệu, giữ gìn vệ sinh cho thư viện đến bảo quản tài liệu đối với thư viện ngoài trời, thư viện lưu động. Điều đó đòi hỏi sự tỉ mỉ, cẩn thận và nhiệt tình của đội ngũ cán bộ thư viện.

Cán bộ thư viện cần được đào tạo theo đúng chuyên môn nghiệp vụ Thông tin thư viện, biết cách tổ chức sắp xếp thư viện một cách hợp lý, khoa học. Nhanh nhẹn, nhạy bén, kịp thời nắm bắt thông tin mới để áp dụng triển khai hiệu quả tại thư viện. Có niềm đam mê, tận tâm với công việc và với bạn đọc. Phổ biến hướng dẫn cho các em nội quy, cách sử dụng thư viện, phương pháp đọc sách hiệu quả. Khuyến khích các em sử dụng thư viện cũng như giúp đỡ các em trong việc chọn tài liệu để phục vụ cho việc học tập. Xây dựng kế hoạch phục vụ bạn đọc hợp lý.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

56

KẾT LUẬN

Sách báo có tác dụng rất lớn trong sự nghiệp giáo dục và bồi dưỡng thế hệ trẻ lớn lên. Khi nói đến vấn đề đọc sách trong thiếu nhi bà Cơ-rúp-xkai-a đã viết: “Đó là một trong những vấn đề quan trọng bậc nhất. Việc đọc sách của các em có một vai trò rất lớn trong cuộc sống của các em và lớn hơn cả trong cuộc sống của người lớn. Mỗi cuốn sách đọc qua trong thời thơ ấu sẽ còn lưu lại mãi suốt đời và còn ảnh hưởng tới sự phát triển sau này của các em. Trong số sách các em đã đọc các em có thể tìm thấy một sự hiểu biết nhất về thế giới quan và sách sẽ làm cho các em thu nhận được những tiêu chuẩn nhất định về đạo đức.”

Việc đào tạo bồi dưỡng thế hệ trẻ một cách toàn diện và có hệ thống đòi hỏi các thư viện trường học bằng nhiều hình thức, biện pháp khác nhau đưa thông tin tri thức đến gần các em, giúp các em học tập phát triển tài năng.

Thư viện trường học thân thiện hướng tới một thư viện sinh động, hấp dẫn, thu hút và xây dựng thói quen đọc sách cho các em học sinh khối tiểu học. Việc xây dựng thư viện trường học thân thiện đã góp phần kích thích tính sáng tạo và chủ động của học sinh trong học tập cũng như các hoạt động thư viện.

Mô hình thư viện với không gian linh hoạt với các hình thức tổ chức của thư viện ngoài trời, thư viện lưu động, thư viện góc lớp và thư viện đa năng. Góp phần hỗ trợ cán bộ thư viện quản lý thư viện một cách khoa học và thuận tiện. Xây dựng mô hình thư viện trường học thân thiện có ý nghĩa thiết thực đối với việc đào tạo thế hệ trẻ phát triển toàn diện.

Tuy nhiên việc triển khai áp dụng mô hình này vẫn chưa thực sự hiệu quả. Thời gian sử dụng thư viện và đọc tài liệu còn bị hạn chế, chưa kích thích được nhu cầu của bạn đọc. Để mô hình thư viện trường học thân thiện

Khóa luận tốt nghiệp

có thể triển khai nhân rộng trong hệ thống các thư viện trường học rất cần sự quan tâm, quản lý của Nhà nước, Vụ thư viện và Bộ Giáo dục Đào tạo để có những biện pháp hỗ trợ kịp thời.

Xây dựng thư viện trường học thân thiện là xây dựng cho các em nhỏ tình yêu với sách. Qua đó gửi đến một thông điệp “Đọc sách để học và học để cho cuộc sống tốt hơn.” Hy vọng rằng, với việc đọc sách và hướng dẫn các em tham gia vào hoạt động thư viện trong nhà trường sẽ góp phần bồi dưỡng tri thức, giáo dục nhân cách, giúp các em trở thành những người có ích cho xã hội.

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

58

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tài liệu tiếng Việt

Tài liệu chỉ đạo

1. Pháp lệnh Thư viện (2001), Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
2. Chỉ thị số 40/2008 CT-Bộ GD&ĐT về xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực, giai đoạn 2008-2013.
3. Quyết định số 01/2003/QĐ-Bộ GD&ĐT về quy định tiêu chuẩn thư viện trường phổ thông.

Tài liệu chuyên ngành

1. Bùi Phương Nga. Thư viện trường học thân thiện.
2. Bùi Loan Thùy, Lê Văn Viết: Thư viện học đại cương.-TP. HCM.: nxb TP. HCM, 2001.-257tr.
3. Lê Văn Viết. Cẩm nang nghề thư viện.-H.: Văn hóa thông tin, 2000.-630tr.
4. Nguyễn Thị Thanh Thủy, (2010) Nghiên cứu nhu cầu đọc và công tác giáo dục nhu cầu đọc của học sinh tiểu học trên địa bàn Hà Nội, Khóa luận tốt nghiệp ngành Thông tin - Thư viện, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
5. Nguyễn Thị Trang Nhung. Bài giảng môn Thư viện trường học, 2007.
6. Trần Thị Minh Nguyệt (2006), Hướng dẫn thiếu nhi đọc sách trong thư viện, Nxb Giáo dục, Hà Nội.

Tài liệu tiếng nước ngoài

1. How to set up a child-friendly school library – Enfant & Developpment Vietnam.
2. Setting up and running a school library – Nicola Baird, the VSO ECOE programme.

Khóa luận tốt nghiệp

Tài liệu trực tuyến

1. <http://atl.edu.net.vn/atl-platform/child-friendly-school-libraries>
2. <http://www.gdtd.vn/channel/2762/2009/08/1716517/>
3. <http://ilc.ptit.edu.vn/index.php/vi/thu-vien/nghep-vu-thong-tin-tu-vien/200-phoi-hop-xay-dung-thu-vien-than-thien-nam-2011-2012.html>
4. <http://clip.vn/watch/Thu-vien-than-thien-cho-hoc-sinh-tieu-hoc.zAVM>
5. <http://www.thuvientre.com/index.php/thu-vien-viet-nam/hiep-hoi-thu-vien/hoat-dong-hoi/1514-xay-dung-thu-vien-than-thien.html>
6. <http://hanoimoi.com.vn/newsdetail/Van-hoa/516458/xay-dung-thu-vien-than-thien.htm>
7. <http://www.tieuhoclythuongkiet.net/>
8. http://www.sachgiaoduchcm.com.vn/index.php?option=com_content&view=article&id=605:th-vin-trng-tiu-hc-gia-thy-n-tng-kho-phai&catid=42:club-cng

Nguyễn Ngọc Anh - K53 Thông tin - Thư viện

60